

Oplegvel Informatienota

Portefeuille J. van der Hoek
Auteur Mevr. JGM van Assema
Telefoon 0235115040 E-mail: avanassema@haarlem.nl
STZ/WWGZ Reg.nr. 2012 / 421540
Te kopiëren: A.Evaluatierapport "Pakketmaatregel in Haarlem in 2012. Situatie en perspectief twee jaar na de herindicaties" O&S, november 2012. B.Motie Niet zomaar kwetsbaar.
B & W-vergadering van 9 januari 2013

Onderwerp

Uitvoering motie "Niet zomaar kwetsbaar".

DOEL: Informeren

De motie "Niet zomaar kwetsbaar" werd aangenomen bij de vaststelling door de raad van de nota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers" op 21 juli 2011. Begin dit jaar is de commissie Samenleving schriftelijk geïnformeerd over het evaluatieonderzoek dat ter uitvoering van deze motie werd voorbereid. Inmiddels is dit onderzoek afgerond en acht het college de motie (Griffie actielijstnr. 704) hiermee afgedaan. Omdat het de uitvoering van een raadsmotie betreft, gaat de nota ter informatie naar de commissie.

B&W

1. Het college neemt kennis van het evaluatierapport "Pakketmaatregel in Haarlem in 2012. Situatie en perspectief twee jaar na de herindicaties".
2. Het college beschouwt de motie "Niet zomaar kwetsbaar" hiermee als afgedaan.
3. De betrokkenen worden geïnformeerd
4. Het college informeert de commissie Samenleving over dit onderwerp.

Informatienota

Onderwerp: Uitvoering motie “Niet zomaar kwetsbaar”.

Reg. Nummer: STZ/WWGZ Reg. nr. 2012 / 421540

1. Inleiding

De motie “Niet zomaar kwetsbaar” werd aangenomen bij de vaststelling van de nota “Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers” (STZ/WWGZ/2011/118524). Met deze motie droeg de raad het college op om mensen waarvan de indicatie als gevolg van de Pakketmaatregel AWBZ¹ verlopen is in beeld te brengen, een evaluatie op te stellen en de resultaten te betrekken bij de decentralisatie van de AWBZ.

Over de aanpak van de uitvoering van deze motie heeft wethouder Van der Hoek op 17-01-2012 een informatiebrief (STZ/WWGZ/2012/9375) gestuurd aan de leden van de commissie. Als bijlage werd de “Overeenkomst vervolgonderzoek Pakketmaatregel AWBZ” meegestuurd met daarin het plan van aanpak en de planning voor uitvoering van deze motie.

Voor u ligt het evaluatierapport “Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem in 2012. Situatie en perspectief twee jaar na de herindicaties” (zie bijlage A).

Ook in 2010 is een onderzoek gedaan naar de gevolgen van de Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem. Toen is een eerste beeld geschetst van de gevolgen van verlies aan begeleidingsuren. Nu, met dit vervolgonderzoek, is nagegaan wat de impact van de Pakketmaatregel is geweest, of betrokkenen een passend alternatief hebben kunnen vinden en tegen welke problemen zij mogelijk zijn aangelopen.

De veranderboodschap.

Het huidige systeem van maatschappelijke ondersteuning en activering (inclusief re-integratie) staat onder grote druk. In Nederland is er steeds minder geld voor professionele ondersteuning en begeleiding, terwijl de behoefte aan ondersteuning juist groeit. Er is een ander systeem nodig waarbij de overheid er enerzijds naar streeft om verbeteringen door te voeren en anderzijds een groter beroep doet op de burger, op de professionele partners, op solidariteit en zorgen voor elkaar.

Wat betekent dit voor ons? We spreken iedereen aan op zijn of haar eigen verantwoordelijkheid; je kijkt eerst naar wat je zelf kunt doen. Wij nemen burgers minder bij de hand en stimuleren ze om ook verantwoordelijkheid te nemen voor de zorg aan anderen. Dit denken is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Burgers hebben regie over hun eigen oplossing; wat kunnen zij wèl (eigen kracht);
- Burgers kunnen, al dan niet met hulp, zelfstandig blijven functioneren (zelfredzaamheid);
- Burgers doen mee vanuit de eigen mogelijkheden en vanuit wederkerigheid (actief burgerschap).

Gemeenten bieden een goede basisinfrastructuur om burgers te steunen in hun zelfredzaamheid, en in hun hulp aan anderen. Voor mensen die tijdelijk de regie over hun leven kwijt zijn, is er maatwerk. Er is een vangnet voor de meest kwetsbaren².

¹ Als gevolg van de Pakketmaatregel werden mensen met een AWBZ-indicatie ‘begeleiding’ geconfronteerd met het (gedeeltelijk) verlies van hun indicatie. Dit betreft een diverse groep qua leeftijd, achtergrond en beperking. Het gaat o.a. om ouderen met licht regieverlies die dreigen te vereenzamen, om mensen met een psychiatrische geschiedenis of met een licht verstandelijke beperking. Zij hebben deze begeleiding nodig om mee te blijven doen in de samenleving of om de regie op hun dagelijks leven te herpakken.

² De veranderboodschap is vastgelegd in de Haarlemse kaderstellende nota ‘Samen voor Elkaar’ die leidend is voor de transitie in het sociaal domein.

Dit evaluatieonderzoek is bedoeld om inzicht te geven in de mate waarin mensen die door de Pakketmaatregel (gedeeltelijk) begeleidingsuren zijn kwijtgeraakt, hiervoor voldoende oplossingen hebben kunnen vinden.

Deze evaluatie heeft betrekking op Programma 3 uit de Programmabegroting.

2. Kernboodschap

Door de beperkte respons op de enquête, bleek het statistisch niet mogelijk een representatief beeld te schetsen van de mening van de doelgroep. Wel bleek het mogelijk op basis van dit onderzoek een indicatief beeld te schetsen. Belangrijk resultaat van dit evaluatieonderzoek verder is dat er rechtstreeks contact is geweest met kwetsbare burgers die het aangaat. De signalen uit de praktijk die hierdoor verkregen zijn, vormen een belangrijke input voor het beleid, naast de landelijke rapportages en bevindingen van onze partners.

Bevindingen, conclusies en acties

De belangrijkste bevindingen en conclusies in dit verband zijn:

- Een deel van de doelgroep heeft geen of een beperkte oplossing gevonden.
- Bij de aanbieders van begeleiding is de doelgroep niet meer als zodanig herkenbaar.
- Langdurige individuele begeleiding vraagt voor een deel van de doelgroep nog extra aandacht.

Op basis van dit onderzoek worden drie vervolgacties aanbevolen.

Actie 1: Het op korte termijn zoeken naar oplossingen voor degenen die geen alternatief voor hun oorspronkelijke begeleiding gevonden hebben.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de helft van de doelgroep geen of slechts een beperkt alternatief gevonden heeft voor het wegvallen van hun AWBZ-indicatie 'begeleiding'. Tegelijkertijd blijkt dat er - vooral door jongeren - nog te weinig gebruik gemaakt wordt van het lokale aanbod, dat het eigen netwerk onvoldoende mogelijkheden biedt of dat men bepaalde vormen van ondersteuning niet als alternatief accepteert. Opvallend is bijvoorbeeld dat gedupeerden uit de onderzochte groep aangeven geen mogelijkheden binnen het eigen netwerk te zien en een vrijwilliger niet als mogelijke oplossing te zien. Deze uitkomsten vragen een verdiepingsslag om te achterhalen waar de schoen precies knelt. Vervolgens kan samen met betrokkenen op zoek worden gegaan naar oplossingen.

Op deze aanbeveling is inmiddels een actie in gang gezet. De deelnemers met een niet vervulde ondersteuningsbehoefte worden nu actief benaderd en bevraagd door MEE. Hierin zal nog directer gekeken worden naar de invloed en beschikbaarheid van het eigen netwerk, zo mogelijk wordt het eigen netwerk geactiveerd en worden verschillende netwerkstrategieën ingezet, waaronder de Eigen Kracht Conferenties. Ook het meer bekendheid geven aan geschikte activiteiten en het wegnemen van

'koudwatervrees' door betrokkenen aan de hand te nemen naar activiteiten of richting vrijwilligerscontacten, kan een oplossing zijn.

Collectiviteit wordt nagestreefd maar er zal eerst een individuele vraag aan voorafgaan. De individuele vraag kan in dit geval niet meteen worden genegeerd. In dit proces zullen de organisaties moeten blijven aangeven wat er nodig is om de omslag te kunnen maken van aanbodgericht naar vraaggericht.

Actie 2: Het monitoren van 'kwetsbare' Haarlemmers en het loslaten van de specifieke doelgroep 'gedupeerden Pakketmaatregel'.

Uit het onderzoek is duidelijk geworden dat de doelgroep 'gedupeerden Pakketmaatregel' niet meer als zodanig herkenbaar en herleidbaar is. Bovendien is er een grotere groep kwetsbaren die afhankelijk is van ontwikkelingen in een breed en dynamisch veld als het 'sociale domein'. Aanbevolen wordt om 'gedupeerden Pakketmaatregel' als doelgroep los te laten en de te monitoren doelgroep te verbreden naar alle 'kwetsbare' Haarlemmers.

Deze aanbevelingen nemen wij over. De Pakketmaatregel is geïmplementeerd als versterking van bestaande activiteiten. Deze in gang gezette inbedding van de Pakketmaatregel-activiteiten in de bestaande subsidies wordt gecontinueerd. Het aangewezen instrument voor het monitoren van het aantal en de kenmerken van kwetsbare Haarlemmers is de in ontwikkeling zijnde Haarlemse Participatiemonitor (motie 13 bij Kadernota). Het is de bedoeling dat begin 2013 een eerste beeld geschetst kan worden.

Actie 3: Het betrekken van de signalen bij de verdere beleidsontwikkelingen.

Uit dit onderzoek komen verschillende signalen naar voren die aandacht vragen.

- a. Er komt een leemte naar voren op het gebied van langdurige individuele begeleiding (het zgn. vinger-aan-de-pols-houden). Een vorm van onderhoudscontact zou gewenst zijn voor diegenen die geen of een beperkt netwerk hebben.
- b. Meer ondersteuning bij de opbouw of versterking van het eigen netwerk om o.a. eenzaamheid tegen te gaan.
- c. Nog meer vraaggericht beleid.
- d. Meer samenwerking tussen voorzieningen om het voor de hulpvrager overzichtelijk te houden.

Deze signalen zullen betrokken worden bij de decentralisatie van de AWBZ en bij de verder ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

3. Consequenties

De activiteiten uit de nota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers" worden voorlopig voortgezet. De signalen uit het evaluatieonderzoek "Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem in 2012. Situatie en perspectief twee jaar na de herindicaties" worden betrokken bij de decentralisatie van de AWBZ en bij de verdere ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

Het onderzoek laat overigens zien dat niet alle negatieve gevolgen van het wegvallen van AWBZ-begeleidingsuren kunnen worden opgevangen. Dit was ook niet de verwachting, aangezien gemeenten bij de Pakketmaatregel maar voor circa 10% gecompenseerd zijn door het rijk. In het kader van het sociaal beleid zullen nieuwe inzichten verder worden doorgevoerd (o.a. eigen kracht, eigen netwerk, collectief aanbod, meer inzet vrijwilligers). De signalen uit dit onderzoek onderstrepen het belang van het ondersteunen van burgers bij de overgang van 'oud' naar 'nieuw'.

4. Vervolg

OenS Haarlem heeft de resultaten van zowel het kwantitatieve als het kwalitatieve deel van dit onderzoek geanalyseerd en het evaluatierapport opgesteld. De Stichting MEE Noordwest-Holland heeft de enquêtes en interviews uitgevoerd. MEE was reeds betrokken bij het vorige onderzoek vanwege de rol die deze organisatie bij de invoering van de Pakketmaatregel van het ministerie kreeg.

De activiteiten in het kader van de Pakketmaatregel worden verder ingebed in de bestaande accounts en de signalen uit dit onderzoek worden betrokken bij de decentralisatie van de AWBZ en de verdere ontwikkelingen in het kader van het sociaal domein. De doelgroep van de Pakketmaatregel wordt integraal meegenomen in de Haarlemse Participatiemonitor (motie 13 bij de Kadernota). De deelnemers aan dit onderzoek die in het kader van de Pakketmaatregel geen alternatief gevonden blijken te hebben, worden actief benaderd door de Stichting MEE om samen naar een alternatief te zoeken.

De motie "Niet zomaar kwetsbaar" (Griffie actielijstnr. 704) wordt hiermee beschouwd als afgedaan.

5. Bijlagen

- A. Evaluatierapport "Pakketmaatregel in Haarlem in 2012. Situatie en perspectief twee jaar na de herindicaties" OenS, november 2012.
 - B. Motie Niet zomaar kwetsbaar.
- Bijlagen A. en B. worden meegestuurd.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

Haarlem

Reageren
o.en.s@haarlem.nl

Concernstaf
Afdeling Onderzoek en
Statistiek,
Grote Markt 2,
2011 RD Haarlem

December 2012

Gemeente Haarlem, Onderzoek en Statistiek

Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem 2012

Situatie en perspectief twee jaar na de herindicaties

Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem 2012

Situatie en perspectief twee jaar na de herindicaties

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Haarlem
Afdeling Wonen, Welzijn, Gezondheid en Zorg

Samensteller: Gemeente Haarlem
Hoofdafdeling Concernstaf
Onderzoek en Statistiek Haarlem
Postbus 511
2003 PB Haarlem

Telefoon: 023-5113018
E-mail: o.en.s@haarlem.nl
Internet: www.haarlem.nl
Twitter : <https://twitter.com/OnSHaarlem>

Bezoekadres : Stadhuis
Grote Markt 2
2011 RD Haarlem

Projectleider: Merijn van der Werff

Auteur: Mireille Woud

Bronvermelding: Alles uit deze uitgave mag vrij worden gebruikt, mits onder duidelijke vermelding van de samensteller en de naam van de rapportage.

Managementsamenvatting

Aanwijzing voor de lezer

In deze managementsamenvatting staan de resultaten van dit onderzoek op hoofdlijnen weergegeven. Voor wie iets meer diepgang wenst, is in hoofdstuk 6 een meer uitgebreidere samenvatting opgenomen. Degene die op detailniveau de resultaten tot zich wil nemen, wordt aangeraden de hoofdstukken 1 t/m 5 (ook) te bestuderen.

Aanleiding en toelichting

Dit onderzoek is een vervolg op het onderzoek dat in 2010 is gehouden naar de gevolgen van de Pakketmaatregel AWBZ¹. De Pakketmaatregel hield in dat vanaf 2010 mensen met een lichte beperking hun begeleiding (individuele en/of groepsbegeleiding) vanuit de AWBZ verloren. Als mensen desondanks begeleiding nodig hebben dan kan een beroep worden gedaan op de gemeente binnen de uitgangspunten van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Het betreft een diverse groep qua leeftijd, achtergrond en beperking. Het gaat om ouderen met licht 'regieverlies' die dreigen te vereenzamen, om mensen met een psychiatrische geschiedenis of met een licht verstandelijke beperking. Maar ook om mensen die het gewoonlijk wel redden, maar door een opeenhoping van problemen begeleiding nodig hebben. Zij hebben deze begeleiding nodig om mee te blijven doen in de samenleving of om de regie op hun dagelijkse leven te herpakken.

Onderzoeken

In het onderzoek in 2010 is een eerste beeld geschetst van wat de gevolgen zijn van verlies aan begeleidingsuren. Dit is gebeurd door een telefonische enquête te houden onder degenen die deze uren als gevolg van de herindicaties gestopt of verminderd zagen.

De resultaten van het eerste onderzoek zijn gebruikt bij de totstandkoming van de gemeentelijke Nota "Samenleven in Haarlem: Begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers". Begin 2012 is een vervolgonderzoek gestart. De gemeente Haarlem is, onder meer naar aanleiding van een motie vanuit de gemeenteraad, opnieuw nagegaan wat de impact van de Pakketmaatregel is geweest, of men ruim twee jaar na dato reeds een passend alternatief heeft kunnen vinden en welke problemen men hierbij mogelijk tegenkomt. Het rapport met de bevindingen ligt voor u.

Onderzoeksmethode

Opnieuw zijn telefonische enquêtes gehouden onder degenen die hun begeleidingsuren (deels) zijn verloren. Stichting MEE Noordwest-Holland heeft de enquêtes uitgevoerd. Ook heeft MEE interviews gehouden onder aanbieders van begeleidingsactiviteiten. OenS Haarlem heeft de resultaten van zowel het kwantitatieve als kwalitatieve deel van dit onderzoek geanalyseerd en daarover gerapporteerd.

Uitkomsten

Bij de resultaten is het belangrijk in het oog te houden dat de respons op de enquête onvoldoende was om een representatief beeld te schetsen van de mening van de doelgroep. Ook is de doelgroep een specifieke groep die onderdeel uitmaakt van een veel grotere groep (potentieel) kwetsbare Haarlemmers. Wel kan een indicatief beeld worden geschetst van de mening van de personen die hun begeleidingsuren (deels) zijn verloren.

¹ Gemeente Haarlem, Onderzoek en Statistiek, 2010. Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem. Eerste beeld van de gevolgen van verlies aan begeleidingsuren.

De belangrijkste bevindingen van het onderzoek zijn:

- **Er is nog steeds veel behoefte aan begeleiding bij de onderzochte groep.**
Bijna de helft van de respondenten heeft aangegeven dat de behoefte aan begeleiding anno 2012 even groot is als voor de herindicatie in 2010. Voor ruim een kwart is de behoefte zelfs gegroeid.
- **Een groot deel van de doelgroep heeft niet of beperkt een alternatief gevonden.**
De helft van de ondervraagden heeft geen of slechts een beperkt alternatief gevonden voor de verloren begeleiding. Als je de doelgroep breder trekt dan alleen de ondervraagde respondenten, hebben meer mensen een 'alternatief' gevonden, vooral doordat men een herindicatie heeft gekregen.
- **Het verlies aan begeleiding kan voor een groot deel niet worden opgevangen door het netwerk van de cliënt.**
Zeven op de tien respondenten doet niet méér een beroep op het eigen netwerk dan voorheen om de gevolgen van de herindicatie op te vangen. Gevraagd naar de reden, zegt een kwart geen netwerk te hebben. Een even grote groep bracht naar voren dat men het netwerk niet wil belasten. Dit komt onder meer omdat het netwerk al veel deed. Uit de kwalitatieve studie komt ook naar voren dat lang niet iedereen een (bruikbaar) netwerk heeft of dat dit al overbelast is.
- **Bij de aanbieders van begeleiding is de doelgroep niet als zodanig herkenbaar.**
De organisaties zien de Pakketmaatregel niet (meer) als ontwikkeling en zien degenen die hun begeleidingsuren zijn verloren ook niet als specifieke doelgroep.
- **Er zijn zwaardere hulpvragen sinds de herindicaties.**
Het algemene beeld is dat er bij de aanbieders niet zozeer meer aanvragen voor begeleiding zijn gekomen, maar wel meer aanvragen voor intensieve hulp. Bij de organisaties die zich op een specifieke doelgroep richten, kwamen ook zwaardere hulpvragen binnen, zoals van cliënten met een stoornis in het autistische spectrum. Hierdoor ontstaan meer initiatieven tot scholing van vrijwilligers en het werven van 'zorgvrijwilligers'.
- **Er wordt meer samengewerkt tussen de aanbieders.**
Anno 2012 zijn er initiatieven voor samenwerking ontstaan tussen de diverse aanbieders. Zo zijn daar de wijkproeverijen en uitgebreidere huiskamerarrangementen.
- **Aanbieders geven aan meer vraaggericht te werken.**
De ervaring van de aanbieders zelf en van MEE is dat de aanbieders meer 'vraaggericht' werken dan voor de invoering van de Pakketmaatregel.
- **Welzijnsorganisaties zullen meer hulpvragen krijgen vanuit psychiatrische hoek.**
Personen met een psychiatrische grondslag zullen vaker een beroep doen op het aanbod van welzijnsorganisaties. Om hierop in te spelen heeft DOCK samenwerking gezocht met de GGZ. Als pilot is een wijkproeverij gehouden. DOCK heeft daarnaast met Haarlem Effect het initiatief genomen tot een 'Werktafel'.
- **Het gebruik van het lokale aanbod is nog niet optimaal.**
De helft van de respondenten maakt gebruik van het van het lokale aanbod. Het gaat dan met

name om WMO-voorzieningen. Dit is opvallend, omdat dit feitelijk geen alternatieven voor begeleiding zijn. Vooral jongeren zijn ontevreden over het aanbod. Bij de 65-plussers is er het signaal dat men juist veelal wel tevreden is over het lokale aanbod van begeleiding, hulp of voorziening. Opvallend is dat welzijnsinstellingen als aanbieder van begeleiding nauwelijks werden genoemd. De wijkproeverijen moeten zorgen voor meer bekendheid van het welzijnsaanbod.

➤ **De langdurige individuele begeleiding zit in de knel.**

MEE constateert in haar kwalitatieve studie dat er een leemte is op het gebied van langdurige individuele begeleiding. Een vorm van onderhoudscontact zou gewenst zijn voor diegenen die geen of een beperkt netwerk hebben. Via onderhoudscontact kan een vinger aan de pols worden gehouden en worden processen bewaakt ter voorkoming van terugval.

➤ **Er is weinig behoefte aan groepsbegeleiding en vrijwilligers.**

Een kleine minderheid van de respondenten heeft behoefte aan een vrijwilliger of maakt al gebruik van deze vorm van hulp. Ook komt uit de enquête naar voren dat aan collectieve zorg, bijvoorbeeld in de vorm van groepsactiviteiten, bij de respondenten niet zoveel behoefte bestaat.

Hoe nu verder

Hoewel de mening van de doelgroep zoals die in dit onderzoek naar voren is gekomen indicatief is, kunnen de signalen uit dit onderzoek goed bij de beleidsvorming en bij de te verwachten decentralisatieprocessen in het sociale domein worden meegenomen. Daarbij kan ook gebruik worden gemaakt van de kennis die uit het kwalitatieve onderzoeksonderdeel naar voren is gekomen. Vooralsnog zijn twee acties te formuleren naar aanleiding van dit onderzoek.

1. Monitoren kwetsbare Haarlemmers

Uit het onderzoek is ondubbelzinnig naar voren gekomen dat de doelgroep 'gedupeerden Pakketmaatregel' niet meer als zodanig herkenbaar en herleidbaar is. Bovendien is er een grotere groep kwetsbaren die afhankelijk is van de ontwikkelingen in een breed en dynamisch veld als het 'sociale domein'. Een aanbeveling vanuit dit onderzoek is om 'gedupeerden Pakketmaatregel' als doelgroep los te laten, en de te monitoren doelgroep te verbreden naar alle 'kwetsbare' Haarlemmers. Het monitoren van het aantal en de kenmerken van kwetsbare Haarlemmers kan gaan gebeuren via de in ontwikkeling zijnde Haarlemse Participatiemonitor. Het is de bedoeling dat eind 2012 een eerste beeld geschetst kan worden.

2. Oplossingen voor 'probleemgroep' creëren op korte termijn

Om op korte termijn oplossingen te creëren voor die mensen die geen (afdoende) alternatief hebben gevonden voor de verloren begeleiding of ontevreden zijn over het lokale aanbod aan begeleiding, wordt bekeken of het mogelijk is die mensen te benaderen. Mogelijk kan aangesloten worden bij de pilot met wijkcoaches in Schalkwijk.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Managementsamenvatting	3
Inhoudsopgave	6
1. Inleiding	7
1.1. Aanleiding	7
1.2. Onderzoeksvragen	8
1.3 Methode	8
1.4 Respons	9
1.6 Casussen	12
2. Begeleiding vóór herindicatie	14
2.1 Inleiding	14
2.2 Aard van de AWBZ begeleiding	14
2.3 Individuele begeleiding	15
2.4 Groepsbegeleiding	16
2.5 Vermindering recht op begeleiding na herindicatie	17
3. Huidige situatie	18
3.1 Inleiding	18
3.2 Behoeftte na herindicatie	18
3.3 Behoeftte aan alternatieven	18
3.4 Ondersteuning vanuit eigen netwerk	20
3.5 Gebruik lokaal aanbod	22
4. Mening lokaal zorgaanbod	23
4.1 Inleiding	23
4.2 Mening over inzet vrijwilligers en collectieve zorg	23
4.3 Voldoende aanbod en gevolgen	24
5. Aanbodanalyse	26
5.1 Inleiding	26
5.2 Verandering van de vraag	26
5.3 Aansluiting vraag en aanbod	29
6. Samenvattend overzicht	31
6.1 Inleiding	31
6.2 De onderzoeksvragen beantwoord	31
6.3 Situatie en perspectief anno 2012	33
6.4 Hoe nu verder	35
Bijlagen	36

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Dit onderzoek is een vervolg op het onderzoek dat in 2010 is gehouden naar de gevolgen van de Pakketmaatregel AWBZ². Er is toen een eerste beeld geschetst van wat de gevolgen zijn van verlies aan begeleidingsuren. Hierna wordt voor de volledigheid eerst de aanleiding voor en de uitvoering van dit eerste onderzoek toegelicht. Daarna wordt de verbinding gelegd naar de aanleiding voor dit vervolgonderzoek.

Aanleiding eerste onderzoek

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft een aantal jaar geleden besloten de omvang van de toenmalige begeleiding die geboden werd vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) terug te dringen. Dit heeft o.a. geleid tot de zogenaamde 'Pakketmaatregel'. In 2010 is deze Pakketmaatregel van kracht geworden. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) heeft in de loop van dat jaar herindicaties uitgevoerd onder mensen die op dat moment nog AWBZ-begeleiding ontvingen. Uiteindelijk heeft het CIZ in totaal 666 Haarlemmers aangeschreven met de mededeling dat zij geen of minder begeleidingsuren vanuit de AWBZ zouden gaan krijgen. Van deze groep hebben 447 mensen aangegeven dat hun adresgegevens gebruikt mochten worden door de gemeente voor een onderzoek naar de gevolgen van het verlies van begeleidingsuren.

Uitvoering eerste onderzoek

In opdracht van het toenmalige Programmabureau WMO heeft Onderzoek en Statistiek Haarlem (OenS) in samenwerking met Stichting MEE Noordwest-Holland (MEE), parallel aan de herindicaties door het CIZ, een onderzoek uitgevoerd onder deze mensen om de impact van de Pakketmaatregel in kaart te brengen. Hierbij stonden vragen centraal als:

- In hoeverre leidt de vermindering van begeleidingsuren tot problemen?
- In hoeverre hebben zij (al) alternatieve vormen van begeleiding gevonden?
- Welke problemen ervaren zij bij het zoeken naar passende alternatieven?

Nadat betreffende mensen een brief hadden ontvangen waarin het onderzoek werd aangekondigd, heeft MEE hen gebeld om telefonisch een vragenlijst af te nemen. Dit bood MEE tevens de kans om – vanuit hun toenmalige taakstelling – tegelijkertijd een hulpaanbod te doen bij het zoeken naar alternatieven. OenS Haarlem heeft de uitkomsten van deze belrondes geanalyseerd en gerapporteerd in het rapport getiteld "Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem: Eerste beeld van de gevolgen van verlies aan begeleidingsuren" van september 2010.

Oppakken onderzoeksresultaten

De resultaten van het eerste onderzoek zijn gebruikt bij de totstandkoming van de gemeentelijke Nota "Samenleven in Haarlem: Begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers". In reactie op de bovengenoemde nota heeft de gemeenteraad een motie getiteld "Niet zomaar kwetsbaar" ingediend³. Hierin wordt het college opgedragen 'om mensen waarvan de indicatie verlopen is in beeld te brengen, met een evaluatie naar de Commissie Samenleving te komen en de resultaten te betrekken bij de decentralisatie AWBZ'.

Aanleiding vervolgonderzoek

Door opnieuw onderzoek te doen onder de doelgroep wil de Afdeling Wonen, Welzijn, Gezondheid en Zorg (WWGZ) uitvoering geven aan deze motie.

De gemeente Haarlem acht de tijd rijp om onder dezelfde groep mensen opnieuw na te gaan wat de impact van de Pakketmaatregel is geweest, of men ruim twee jaar na dato reeds een passend alternatief heeft kunnen vinden en welke problemen men hierbij mogelijk tegenkomt. Zodoende kan een beeld ontstaan van de behoefte die deze mensen (nog) hebben en welke vraag naar begeleiding er (nog) onder deze groep bestaat.

De afdeling WWGZ heeft de afdeling OenS gevraagd dit onderzoek op te zetten, te coördineren en uitkomsten te rapporteren.

² Gemeente Haarlem, Onderzoek en Statistiek, 2010. Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem. Eerste beeld van de gevolgen van verlies aan begeleidingsuren.

³ Motie d.d. 21 juli 2011

1.2. Onderzoeksvragen

In de vorige paragraaf is al aangegeven dat in dit onderzoek opnieuw wordt nagegaan wat de impact van de Pakketmaatregel is geweest, of men zo'n twee jaar na dato reeds een passend alternatief heeft kunnen vinden en welke problemen men hierbij mogelijk tegenkomt. Doel is om een beeld te schetsen van de behoefte die deze mensen (nog) hebben en welke vraag naar begeleiding er (nog) onder deze groep bestaat.

Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen, is tijdens dit onderzoek ook een inventarisatie gedaan onder aanbieders van begeleiding in Haarlem. Gevraagd is of de Pakketmaatregel heeft geleid tot een verandering in de omvang en aard van de vraag naar begeleiding door toestroom vanuit de voormalige AWBZ-begeleiding.

Samenvattend moet het onderzoek antwoord bieden op een vijftal vragen:

- 1) Welke behoefte aan ondersteuning bestaat er (nog) onder de doelgroep?
- 2) In hoeverre hebben deze mensen reeds een passend alternatief gevonden?
- 3) Welke gevolgen heeft de Pakketmaatregel voor hen gehad?
- 4) In hoeverre ervaren aanbieders van (voorheen AWBZ-)begeleiding verandering in de vraag naar begeleiding sinds de effectivering van de Pakketmaatregel?
- 5) In hoeverre sluit het aanbod aan begeleiding aan bij de vraag (omvang en passend bij behoefte)?

De laatste twee onderzoeksvragen worden grotendeels beantwoord aan de hand van een kwalitatieve studie (aanbodanalyse) die door MEE is uitgevoerd.

Beantwoording van deze vragen levert een beeld op van de gevolgen van de Pakketmaatregel twee jaar na de herindicaties. De onderzoeksvragen zullen in de hierna volgende vier hoofdstukken worden beantwoord. In hoofdstuk zes wordt een samenvattend overzicht gepresenteerd.

1.3 Methode

In januari 2012 zijn de circa 450 mensen waarvan de gemeente over adresgegevens beschikt en waarvan zij weet dat de Pakketmaatregel heeft geleid tot een vermindering of stopzetting van begeleidingsuren, opnieuw benaderd voor deelname aan een telefonische enquête. Deze mensen vormden hiermee de populatie van dit onderzoek.

Na de schriftelijke aankondiging vanuit de gemeente in januari, heeft MEE Noordwest-Holland hen in de periode februari t/m mei 2012 telefonisch benaderd om een vragenlijst af te nemen (zie bijlage I). Deze vragenlijst was overigens anders van opzet dan in 2010 omdat de informatiebehoefte is veranderd. De telefonische benadering bood MEE bovendien opnieuw de kans om tevens hulp aan te bieden bij het zoeken naar alternatieven. MEE Noordwest-Holland heeft bij de uitvoering van de Pakketmaatregel voor de regio Haarlem namelijk de taak gekregen om mensen hulp te bieden bij het zoeken naar alternatieven voor het verlies aan begeleidingsuren. Als de betreffende persoon niet in staat was zelf de vragen te beantwoorden, is aan ouders, verzorgers of begeleiders verzocht dit te doen.

Voor de aanbodanalyse heeft MEE contact gelegd met aanbieders van verschillende soorten begeleiding in Haarlem om te peilen of de Pakketmaatregel heeft geleid tot een verandering in de omvang en aard van de vraag naar begeleiding vanuit de voormalige AWBZ-begeleiding. De resultaten van deze inventarisatie zijn opgenomen in dit rapport. Dit kwalitatieve onderzoeksonderdeel is aangevuld met twee casussen van personen die geen beroep (meer) kunnen doen op begeleiding van de AWBZ. Deze casussen maken inzichtelijk wat de concrete gevolgen van de Pakketmaatregel kunnen zijn voor de mensen uit de doelgroep. Het geeft de problematiek anders gezegd 'een gezicht'.

1.4 Respons

Totstandkoming respons

In totaal zijn 451 personen aangeschreven om mee te doen aan het onderzoek. Dit zijn de potentiële respondenten⁴. Belangrijk om te vermelden is dat het gaat om een specifieke, kwetsbare groep. Deze groep maakt onderdeel uit van een grotere groep kwetsbaren die afhankelijk is van de ontwikkelingen in een breed en dynamisch veld als het 'sociale domein'. In hoofdstuk 6 wordt hierop terug gekomen. Uit tabel 1.1 blijkt dat bijna 40% van de potentiële respondenten bereikt is. Bijna de helft werd niet bereikt omdat er geen (recent) telefoonnummer achterhaald kon worden. Bij de overige 15% was het telefoonnummer wel beschikbaar, maar was er een andere reden waarom de respondent niet bereikt is, bijvoorbeeld omdat de potentiële respondent was overleden.

Tabel 1.1

Totstandkoming respons: potentiële respondent bereikt?		
	aantal	%
respondent bereikt	174	39
Respondent niet bereikt (o.a. overleden)	68	15
Respondent niet bereikt (geen tel. bekend)	209	46
Totaal	451	100

Respons en non-respons

Tabel 1.2 laat de respons zien ten opzichte van het aantal bereikte respondenten. In totaal 71 personen waren bereid mee te werken aan de enquête. Dit leverde 70 bruikbare vragenlijsten op: een netto respons van zo'n 40%. Wordt de respons afgezet tegen het aantal *potentiële* respondenten van 451, dan is de bruto respons 15%. In 2010 bij het eerste onderzoek was dit nog 29%. In dat jaar deden 129 personen mee.

Tabel 1.2

Respons t.o.v. bereikte potentiële repondenten		
	aantal	%
ja, ik wil deelnemen	71	41
nee, wil/kan niet deelnemen	103	59
Totaal	174	100

De belangrijkste reden om niet deel te willen nemen, is dat er een herindicatie is geweest waardoor men toch weer begeleiding kreeg: ruim 40% gaf deze reden op. Bijna 20% geeft aan de indicatie nooit gebruikt te hebben. Deze constatering is zeer van belang voor de interpretatie van de uitkomsten van de enquête. Het maakt namelijk duidelijk dat de uiteindelijk ondervraagde groep zich grotendeels beperkt tot degenen die géén herindicatie hebben gekregen. Niet vergeten mag worden dat er ook een behoorlijke groep is, zijnde ongeveer 40 personen uit de groep 'bereikte potentiële respondenten', die een oplossing heeft gevonden voor de verloren begeleiding in de zin dat hun verzoek om herindicatie gehonoreerd is. Daarnaast hebben 20 personen de indicatie 'nooit gebruikt'. Zij hebben blijkbaar geen behoefte (meer) aan begeleiding.

Bij ruim een derde van de 'weigeraars' was er van een andere reden sprake. Meer dan eens genoemd werden: 'respondent begrijpt het niet', 'gebruikte de indicatie nauwelijks' en 'nu geen behoefte meer'. De reden 'niet in staat tot antwoorden' werd nauwelijks genoteerd en 'geen tijd' geen enkele keer.

⁴ Niet alle ingeschreven bij het CIZ hebben hun gegevens afgestaan voor het onderzoek: een derde blijft hierdoor sowieso buiten beeld. Tweederde kon als potentiële respondent worden benaderd.

Drukkende factoren en representativiteit

Er is een drietal factoren van invloed geweest op de respons.

Een eerste factor is de problematiek van de telefoonnummers die aan het begin van de paragraaf werd beschreven: bijna de helft van de potentiële respondenten werd niet bereikt omdat er geen (recent) telefoonnummer achterhaald kon worden. Regelmatig was het telefoonnummer ook wel beschikbaar maar werd er herhaaldelijk niet opgenomen. Ook dit drukte de respons.

Een tweede factor is dat de doelgroep van dit onderzoek soms lastig is te benaderen voor het afnemen van een vragenlijst. Sommige mensen bleken moeite te hebben om de context van het onderzoek voldoende te begrijpen. Door de inzet van enquêteurs vanuit MEE Noordwest-Holland is getracht dit zo veel als mogelijk te ondervangen. Waar nodig is de vragenlijst afgenomen met de begeleider (ouder) van de betreffende persoon.

Een derde drukkende factor is dat er een behoorlijke groep van de bereikte respondenten niet aan het onderzoek mee wilde doen omdat men als gevolg van een herindicatie toch weer begeleiding kreeg (40 personen) of dat men geen behoefte meer had aan begeleiding (20 personen). Ruim een derde (60 personen t.o.v. 174) van de bereikte potentiële respondenten deed dus niet aan het onderzoek mee omdat men weinig of geen problemen meer ervaart.

Het aantal van 70 respondenten is aan de lage kant en is niet voldoende om, in 'statistische' termen, een representatief beeld te schetsen van de mening van de doelgroep. Ook zijn de respondenten vooral degenen die geen alternatief hebben gevonden voor de verloren begeleiding. Wel kan voor deze doelgroep een indicatief beeld worden geschetst.

Respons naar leeftijd en geslacht

In tabel 4.1 staat de totale respons onderverdeeld naar drie leeftijdscategorieën. Deze leeftijdscategorieën worden in de rapportage gebruikt om bij sommige resultaten een onderverdeling naar leeftijdsgroepen te maken. Vanwege het lage aantal respondenten, is ook regelmatig gerapporteerd aan de hand van twee leeftijdsgroepen: jonger dan 18 jaar en 18 jaar of ouder. Belangrijk is dat de leeftijdsverdeling van de respondenten bij het huidige onderzoek duidelijk anders is dan bij het onderzoek in 2010. Was toen het aandeel 65-plussers nog ruim 40%, nu is het gehalveerd. Het aandeel jongeren ligt anno 2012 juist 15 procentpunten hoger. In de middengroep heeft maar een kleine verschuiving plaatsgevonden. Het aandeel ging van 40% naar 44%. Samenvattend kan worden geconcludeerd dat de mening van de ouderen bij dit onderzoek minder zal doorklinken en van de jongeren juist meer.

Mogelijke verklaringen voor de halvering van het aandeel 65-plussers is dat zij ten opzichte van de andere leeftijdsgroepen vaker een herindicatie hebben gekregen, vaker verhuizen naar een verzorgingshuis en ook vaker de reden van de enquête niet goed begrijpen. Ook is een deel van de benaderde groep sinds het vorige onderzoek overleden. Tot slot is de ervaring van MEE dat er bij ouderen regelmatig verwarring is tussen de voormalige begeleiding vanuit de AWBZ en andere vormen van begeleiding.

Tabel 1.3

Respons naar leeftijd		
	aantal	%
Jonger dan 18 jaar	24	34
18 t/m 64 jaar	31	44
65 jaar en ouder	15	21
Totaal	70	100

Naast de respons naar leeftijd, is het ook interessant de respons naar geslacht in beeld te brengen. Uit tabel 1.4 blijkt dat er net iets meer mannen dan vrouwen hebben meegedaan. De percentages ontlopen elkaar echter niet veel.

Tabel 1.4

Respons naar geslacht		
	aantal	%
man	37	53
vrouw	33	47
Totaal	70	100

1.5 Leeswijzer en verantwoording

Opbouw rapport

Aan het eind van dit hoofdstuk zijn twee typerende casussen beschreven van mensen die geen beroep (meer) kunnen doen op de begeleiding van de AWBZ. Dit ter inleiding van de problematiek. In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe de situatie van de doelgroep was vóór de herindicaties in 2010 door het CIZ. Daarbij is ook aandacht voor de mate van vermindering van het recht op begeleiding na de herindicaties.

Hoofdstuk 3 beschrijft de behoefte aan begeleiding na de herindicatie in 2010 en de mate waarin en wijze waarop men alternatieven heeft gevonden voor de verloren begeleiding. Ook de ondersteuning vanuit het eigen netwerk komt aan bod en het gebruik van het lokale aanbod aan begeleiding en voorzieningen. De mening over het lokaal zorgaanbod staat verwoord in hoofdstuk 4. In het vijfde hoofdstuk worden de resultaten van de aanbodanalyse gepresenteerd. Dit rapport sluit af met een hoofdstuk waarin een samenvattend overzicht wordt gegeven van de resultaten.

Leeswijzer

De resultaten worden voornamelijk besproken in percentages. Door afronding is het mogelijk dat percentages opgeteld geen 100% zijn. Ook wanneer er bij een vraag meerdere antwoorden mogelijk waren, zijn de percentages opgeteld geen 100%.

Indien er verschillen worden besproken, dan worden hiermee statistisch significante verschillen bedoeld. Deze zijn voornamelijk getoetst bij een betrouwbaarheid van 95%. Dit wil zeggen dat we met 95% zekerheid kunnen zeggen dat het verschil niet op toeval berust. Vaak was het door het lage aantal respondenten echter niet mogelijk om de verschillen te toetsen.

1.6 Casussen

Om de gevolgen van de Pakketmaatregel inzichtelijk te maken en een gezicht te geven, zijn door MEE twee typerende casussen beschreven van mensen die geen beroep (meer) kunnen doen op de begeleiding vanuit de AWBZ. Duidelijk wordt onder welke omstandigheden hulp wordt gezocht en hoe de zoektocht naar (nieuwe vormen van) begeleiding plaats kan vinden. Tot slot bieden beide casussen inzicht in de moeilijkheden die bij het vervullen van de hulpvraag naar voren komen.

Casus individuele begeleiding

de omstandigheden

Deze casus gaat over een mevrouw van eind vijftig met psychosociale problematiek en een lichte verstandelijke beperking. De problematiek is ontstaan nadat haar huwelijk strandde. Er is jarenlang sprake geweest van emotionele mishandeling. Daarbij heeft haar ex-man haar met enorme schulden achter gelaten. Ze is in de afgelopen jaren meerdere keren opgenomen geweest bij de GGZ. Ze heeft geen duidelijke diagnose waardoor een indicatieaanvraag niet aan de orde is. Ze is door haar jongste dochter aangemeld. Met haar andere drie kinderen heeft ze door de problemen binnen het huwelijk geen contact meer. Alle kinderen hebben zelf contacten binnen de hulpverlening. De hulpvraag van haar jongste dochter was: "Help mij, door ondersteuning te vinden voor mijn moeder". Hier is dus sprake van een klein en zeer overbelast netwerk.

de problematiek

Door alle problemen heeft mevrouw ondersteuning nodig op verschillende gebieden. Zo heeft zij enorme schulden. Niet alleen omdat haar ex-man haar met schulden achter heeft gelaten maar ook omdat ze door haar problemen niet in staat is haar eigen administratie bij te houden. Alle brieven belanden daardoor in een la. Hierdoor is ze al meerdere keren afgesloten van elektra en dergelijke. Als mevrouw niet in contact kan komen met de buitenwereld gaat het geheid mis met haar. Ze heeft geen dagbesteding waardoor ze zich verveelt. Daardoor zit ze veel achter de computer en bestelt ze dure dingen. Ze is eenzaam omdat ze alleen nog maar contact heeft met haar jongste dochter, die ook nog eens aangeeft dat ze wat afstand moet nemen voor haar eigen bestwil. Verder is ook haar huishouden chaotisch en zonder structuur. Voor 'regelzaken' neemt ze contact op met MEE omdat ze niemand anders heeft die het voor haar kan doen.

de aanpak

In het contact met mevrouw is het in eerste instantie van belang geweest dat er een vertrouwensband kwam. Mevrouw heeft lichtelijk de neiging zorgmijndend te zijn. Het is van groot belang geweest dat er goede afspraken zijn gemaakt over het contact met MEE zoals de frequentie van contact en 'wie belt wie'. In deze beginfase is ook aandacht besteed aan haar netwerk. Dit blijkt na het maken van een ecogram inderdaad zeer beperkt te zijn. Gezamenlijk zijn haar problemen geprioriteerd. Als snel werd duidelijk dat mevrouw zich vooral wankel voelt als zij schulden maakt. Door de schulden kan ze worden afgesloten van de buitenwereld en dit zorgt onherroepelijk voor een opname. Mevrouw is aangemeld bij Humanitas voor een vrijwilliger die kan helpen bij haar administratie. Gelukkig had Humanitas al snel iemand gevonden die bij haar paste. Hij is meteen aan de slag gegaan en heeft haar bij van alles kunnen ondersteunen. Daarnaast is MEE samen met mevrouw op zoek gegaan naar dagbesteding die bij haar past. Na zoeken zijn we bij 'Roads' terecht gekomen. MEE is met mevrouw mee geweest naar het intake gesprek en naar de plek waar zij het best zou passen. Wat de indicatie betreft zou zij het best op een 'WMO-plek' geplaatst kunnen worden omdat een indicatie via de AWBZ hoogstwaarschijnlijk, vanwege gebrek aan diagnose, niet zou gaan lukken. Voor het aanbrengen van structuur in het huishouden tot slot, is een aanvraag gedaan voor hulp in het huishouden via de WMO-voorzieningen. Om de eigen bijdrage te kunnen bekostigen is een aanvraag voor bijzondere bijstand gedaan.

de vooruitzichten

De genomen stappen hebben ervoor gezorgd dat mevrouw weer wat kleur in haar leven ziet en dat het stukje netwerk dat er nog is, meer energie heeft om er nu voor de leuke dingen te kunnen zijn. Echter, helaas bevestigt deze casus de ervaring van MEE dat er geen sprake is van langdurige oplossingen zoals bij de begeleiding vanuit de AWBZ wel het geval is. Er zijn twijfels of deze mevrouw en velen met haar, het redden om structuur aan te brengen in hun administratie en adequaat kunnen regeren op brieven die zij niet begrijpen. Dat geldt ook voor alle adhoc vragen die er zijn. Deze mensen zouden een soort van vangnet moeten hebben waar zij met vragen terecht kunnen. Vroeger was hier de ambulante ondersteuner voor die eens per week kwam en deze zaken met hen oppikte. Ook MEE kan deze ondersteuning niet langdurig bieden.

Casus groepsbegeleiding

de omstandigheden

Deze casus gaat over een dame van 93 jaar met hartklachten, beginnend regieverlies en ouderdomsklachten. Zij woont nog zelfstandig en ging altijd tweemaal per week naar de dagbesteding van SHDH. Door de Pakketmaatregel is de indicatie echter beëindigd en mag zij niet meer naar de groep waar zij al jaren met plezier heen ging.

de problematiek

Mevrouw vertelde dat zij wel merkte dat zij, ondanks haar leeftijd, de zaken meer op een rijtje heeft dan haar vroegere groepsgenoten. Ze zegt ook dat haar interesses veel meer liggen op het gebied van literatuur, politiek en dergelijke. De aansluiting op haar vorige groep was daarmee beperkt en ze begrijpt daardoor dat zij niet meer in aanmerking komt voor een indicatie. Toch mist zij deze dagbesteding en de sociale contacten, vooral met de begeleiding.

Thuis is zij alleen. Haar kinderen en kleinkinderen wonen allemaal uit de buurt en ze heeft weinig contact met haar burens enzovoort. Ze voelt zich daardoor vaak eenzaam. Mevrouw krijgt wel sinds haar hartproblemen huishoudelijke ondersteuning, de rest regelt ze allemaal zelf.

de aanpak

MEE heeft samen met mevrouw gekeken naar haar wensen en mogelijkheden. Ze geeft aan dat zij eigenlijk alleen maar behoefte heeft aan afleiding en een 'break' in de week. Het liefst gaat ze naar een andere voorziening waar zij mensen van haar eigen niveau ontmoet. Ook zou ze graag een in de week bezoek krijgen van iemand.

Gezamenlijk is ook de aanmelding bij het Rode Kruis gedaan voor de groep die nu nog eens per week bijeen komt. Al snel vindt zij hier aansluiting. Fijn vindt zij ook dat ze invloed heeft op de activiteit die ze gaat doen. Hoewel snel blijkt dat zij wekelijks kiest voor dezelfde activiteit.

Vanuit het Rode Kruis wordt ook gezocht naar een bezoekvrijwilliger. Deze is op dit moment nog niet gevonden.

Doordat mevrouw haar wens heeft uitgesproken in contact te willen met mensen die met haar over literatuur en dergelijke willen praten is MEE op zoek gegaan naar een leesgroep. Dit is nog niet gelukt, wel is er een contact tot stand gebracht met een mevrouw die dezelfde wens had. Deze dames bezoeken elkaar eens per maand met plezier.

Mevrouw heeft wel de wens geuit om nog een extra dag naar de groep te gaan. Deze wens wordt meegenomen maar helaas is de groep op dit moment nog niet groot genoeg om uitbreiding mogelijk te maken.

2. Begeleiding vóór herindicatie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de situatie van de doelgroep was vóór de herindicaties in 2010 door het ClZ. De aard van de AWBZ begeleiding staat centraal in § 2.2. Uit § 2.3 blijkt de mate waarin men individuele begeleiding ontving en de soort. Wetenswaardigheden over de groepsbegeleiding, ook wel dagbesteding genoemd, zijn terug te vinden in § 2.4. De laatste paragraaf van dit hoofdstuk werpt licht op de vermindering van het recht op begeleiding na de herindicaties.

2.2 Aard van de AWBZ begeleiding

De aard van de AWBZ-begeleiding staat hier voor de grondslag waarop de AWBZ-begeleiding was toegewezen (tabel 2.1) en of de begeleiding 'Zorg in Natura' was of dat men de zorg door middel van een persoonsgebonden budget (PGB) kreeg (tabel 2.2). Bij 'Zorg in Natura' heeft de cliënt de keuzevrijheid zelf een aanbieder te kiezen uit een door het Zorgkantoor AWBZ gecontracteerde aanbieder. Bij 'PGB' krijgt de cliënt een budget van het Zorgkantoor AWBZ om daarmee vervolgens zelf zorg in te kopen bij gecontracteerde en / of niet-gecontracteerde aanbieders.

Grondslag

Bij de enquête van dit jaar had ruim een derde van de respondenten een psychiatrische ziekte of aandoening als grondslag. Bij een kwart was een verstandelijke beperking de reden dat men AWBZ-begeleiding kreeg. De grondslagen 'somatische ziekte' en 'lichamelijke beperking' kwamen bij 15-20% van de respondenten voor.

Bij de enquête die in 2010 is gehouden, was de groep met een somatische ziekte nog het grootst. Dit komt waarschijnlijk omdat toen zo'n 40% van de respondenten 65 jaar of ouder was tegenover slechts 20% dit jaar. De grondslagen 'psychiatrische ziekte' en 'verstandelijke beperking' vielen echter toen ook in de top drie.

Tabel 2.1

Grondslag waarop de respondenten AWBZ begeleiding kregen (in %)				
	t/m 17 jr. (N=24)	18 t/m 64 jr. (N=31)	65 jr. e.o. (N=15)	Totaal (N=70)
Somatische ziekte/aandoening (SOM)	0	6	53	14
Psychiatrische ziekte/aandoening (PSY)	54	32	7	34
Lichamelijke beperking (LG)	21	23	7	19
Verstandelijke beperking (VG)	21	36	7	24
Zintuiglijke handicap (ZG)	4	3	13	6
Weet niet	0	0	13	3
Totaal	100	100	100	100

De verschillen in percentages tussen de leeftijdsgroepen zijn niet significant. Dit betekent dat deze tabel alleen aangeeft hoe de verhoudingen in de verschillende leeftijdsgroepen van de respondenten zijn wat betreft grondslag.

Zorg in Natura en PGB

Tabel 2.2 laat zien hoe de verdeling is tussen de ZiN en PGB.

Tabel 2.2

AWBZ begeleiding door ZiN of door een PGB (in %)				
	t/m 17 jr. (N=24)	18 t/m 64 jr. (N=31)	65 jr. e.o. (N=14)	Totaal (N=69)
ZiN	8	45	93	42
PGB	92	55	7	58
Totaal	100	100	100	100

Bijna 60% van de respondenten kreeg vóór de herindicatie in 2010 een PGB. Bij de vorige enquête in 2010 had zo'n 60% juist begeleiding in Natura.

Er zijn duidelijke verschillen tussen de leeftijdsgroepen. Zo kregen de jongeren t/m 17 jaar bijna allemaal PGB, terwijl in de grote middengroep de verhouding ongeveer fifty-fifty was. Respondenten van 65 jaar en ouder kregen bijna allemaal begeleiding in 'Natura'. Dit verklaart waarschijnlijk ook de verschuiving ten opzichte van 2010 in de verhouding PGB-Natura. In 2010 hadden de jongeren een kleiner aandeel (19%) in het totaal aantal respondenten dan in 2012 (34%). Dit terwijl het aandeel 65-plussers (zoals eerder aangegeven in § 1.4) waar 'Zorg in Natura' gemeengoed was, juist halveerde naar zo'n 20%.

2.3 Individuele begeleiding

Uit deze paragraaf wordt duidelijk of de respondenten destijds individuele begeleiding of groepsbegeleiding (dagbesteding) kregen. Als men individuele begeleiding kreeg, is bekeken waaruit die bestond en of men gebruik maakte van alle uren waarvoor men was geïndiceerd. Het onderwerp groepsbegeleiding komt in de volgende paragraaf aan bod.

Aandeel individuele begeleiding

Tabel 2.3

Individuele begeleiding of groepsbegeleiding (in %)?				
	t/m 17 jr. (N=24)	18 t/m 64 jr. (N=31)	65 jr. e.o. (N=15)	Totaal (N=70)
alleen individueel	54	84	40	64
alleen groep	4	3	47	13
individueel en groep	42	13	13	23
Totaal	100	100	100	100

Bijna tweederde van de respondenten kreeg destijds (vóór de herindicatie) alleen individuele begeleiding. Bijna een kwart kreeg daarnaast ook groepsbegeleiding.

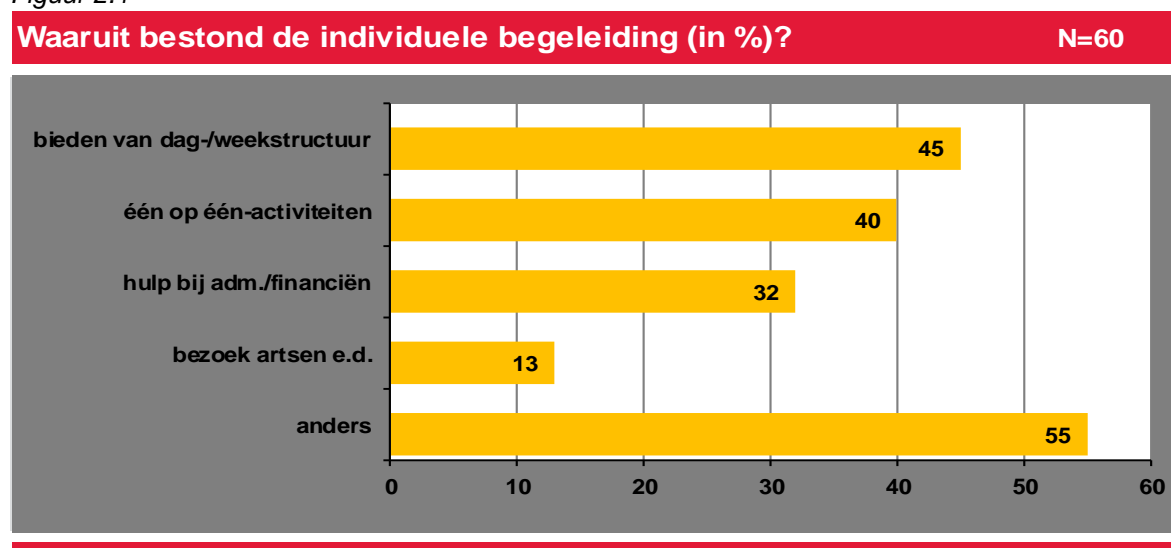
Significante verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn er alleen als de groepen 18 t/m 64 jaar en 65+ gezamenlijk worden bekeken. Dan blijken de jongeren óf individueel óf tevens in groepsverband begeleiding te hebben gekregen terwijl bij de volwassenen de begeleiding met name alleen individueel was.

In totaal kregen bijna 9 op de 10 respondenten individuele begeleiding.

Soort individuele begeleiding

Figuur 2.1 geeft aan waar de individuele begeleiding uit bestond. Men kon meerdere opties aangeven. Voor bijna de helft van de respondenten betrof de begeleiding het bieden van een structuur voor de dag of de week. Bij vier op de tien was sprake van één-op-één-activiteiten. Een derde (zo'n 20 respondenten) werd begeleid bij het doen van administratie of financiën. Echter, meer dan de helft heeft (ook) een ander soort begeleiding aangegeven. Dit betrof een divers palet aan antwoorden. Een aantal kon onder één noemer worden geplaatst. Zo werd door zo'n 10% aangegeven dat bij de begeleiding emotionele ondersteuning werd gegeven of een luisterend oor werd geboden. Voor een bijna even groot percentage was de begeleiding gericht op het inzicht geven in de beperking of het gedrag van de cliënt. Tot slot werd meer dan een enkele keer genoemd het 'aanleren van sociale vaardigheden' of van 'sociale redzaamheid'.

Figuur 2.1

Mate van gebruik uren

Aan de respondenten is de vraag gesteld of men destijds gebruik maakte van alle individuele begeleidingsuren waarvoor men was geïndiceerd. Voor acht van de tien respondenten was dit het geval. Ruim 10% maakte niet alle uren 'op'. Het gaat dan om acht respondenten. Genoemde redenen voor dit niet-gebruik zijn voornamelijk dat de begeleiding werd aangepast aan de behoefte van de cliënt en dat er onduidelijkheid was over de uren omdat de zorgverlener dit bepaalde.

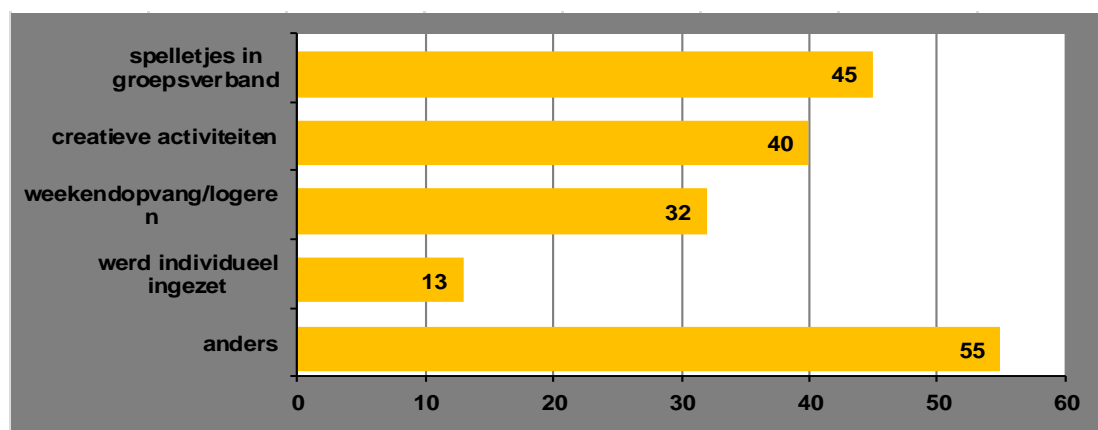
2.4 Groepsbegeleiding

Uit de vorige paragraaf is gebleken dat 13% van de respondenten alleen groepsbegeleiding (dagbesteding) kreeg en dat bijna een kwart tevens individuele begeleiding ontving. Figuur 2.4 laat zien om welk soort groepsbegeleiding het ging. Daarna wordt gemeld of men ook daadwerkelijk gebruik maakte van alle geïndiceerde dagdelen.

Soort groepsbegeleiding

Figuur 2.2

Waaruit bestond de groepsbegeleiding (in %)? N=25

'Spelletjes in groepsverband' en 'creatieve activiteiten' werden het vaakst genoemd. Ook hier konden meerdere opties worden aangegeven. Een derde vulde de begeleidingsuren in door middel van weekendopvang of logeren. Bij iets meer dan 10% van de respondenten die recht had op groepsbegeleiding werden de uren 'individueel' ingezet. Tot slot had iets meer dan de helft een andere invulling van de groepsuren, waarbij alleen 'koken' en 'samen eten' vaker dan één keer werd genoemd.

Mate van gebruik dagdelen

Tweederde van de respondenten maakte gebruik van alle geïndiceerde dagdelen. Een derde, het gaat dan om 8 respondenten, deed dit niet. De helft van hen gaf als reden op dat iemand anders de uren had aangevraagd, terwijl de cliënt zelf er geen behoefte aan had.

2.5 Vermindering recht op begeleiding na herindicatie

Gevraagd is of de begeleiding als gevolg van de herindicatie in 2010 is verminderd of gestopt. Bij een kwart stopte het recht op begeleiding helemaal terwijl zo'n 70% is getroffen door een vermindering. Een enkeling wist niet of de begeleiding verminderd of gestopt was.

Van de ongeveer 50 respondenten die met een vermindering te maken kregen, kreeg 90% minder uren *individuele* begeleiding. Van deze groep ontving 70% tot 5 uur minder begeleiding. Bij de overige 30% betrof de vermindering minimaal 5 en maximaal 8 uur.

Bijna tien respondenten kregen minder dagdelen *groepsbegeleiding*. De helft verloor tot en met drie dagdelen, de andere helft maximaal negen.

3. Huidige situatie

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de behoefte aan begeleiding na de herindicatie in 2010 (§ 3.2) en de mate waarin en wijze waarop men alternatieven heeft gevonden voor de verloren begeleiding (§ 3.3). Vervolgens wordt in § 3.4 ingegaan op de ondersteuning vanuit het eigen netwerk. Tot slot is in de laatste paragraaf van dit hoofdstuk aandacht voor het gebruik van het lokale aanbod aan begeleiding en voorzieningen.

3.2 Behoeft na herindicatie

Gevraagd is in hoeverre de huidige behoefte aan begeleiding anders is dan vóór de herindicatie in 2010. Voor de grootste groep is de behoefte ongeveer even groot gebleven (43%). Voor ruim een kwart is de behoefte groter geworden. In mindere mate komt het voor dat de behoefte kleiner is geworden. De antwoorden in de categorie anders zijn meer toelichtend van aard dan dat ze een aanvulling zijn op de wijziging in de mate van behoefte.

Tabel 3.1

Wijziging behoefte aan begeleiding t.o.v. 2010 (in %)				
	t/m 17 jr. (N=24)	18 t/m 64 jr. (N=30)	65 jr. e.o. (N=14)	Totaal (N=68)
behoefte is groter	21	37	21	28
behoefte is even groot	38	47	50	44
behoefte is kleiner	17	10	14	13
anders	25	7	14	15
totaal	100	100	100	100

De verschillen tussen de leeftijdsgroepen zijn statistisch niet significant.

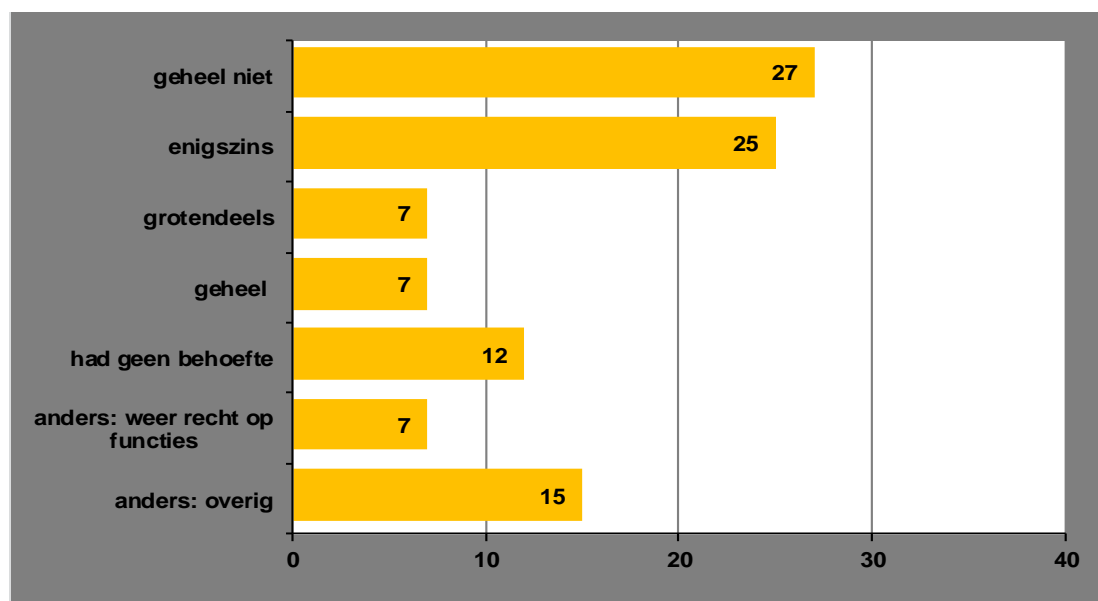
3.3 Behoeft aan alternatieven

In hoeverre hebben de respondenten een alternatief kunnen vinden voor de verloren begeleiding vanuit de AWBZ in 2010? Ter herinnering: uit § 2.5 is naar voren gekomen dat bij een kwart de begeleiding helemaal is gestopt en 70% werd getroffen door een vermindering.

Figuur 3.1 geeft de mate aan waarin een alternatief is gevonden.

Figuur 3.1

In hoeverre alternatief gevonden voor verloren begeleiding (in %)?

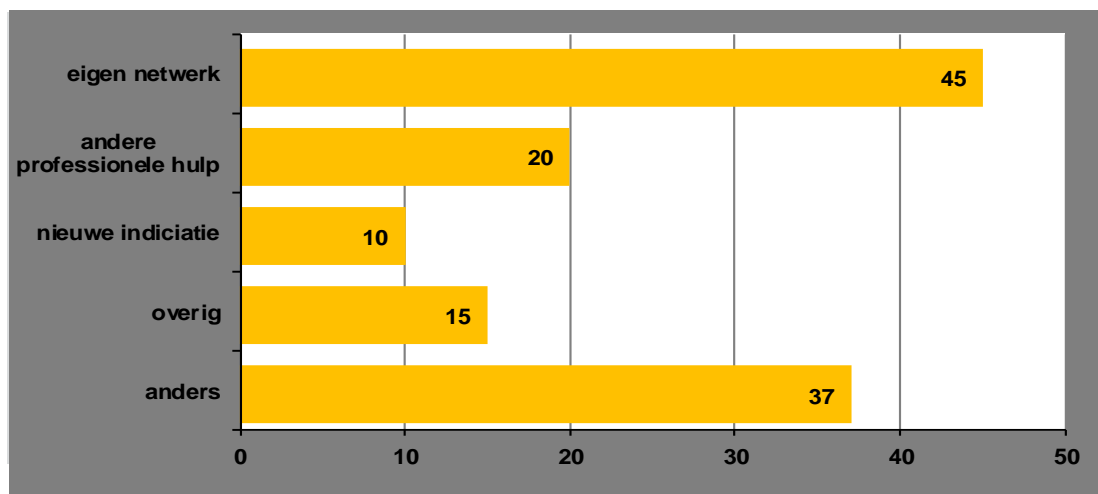
Circa een kwart van de ondervraagde respondenten heeft in het geheel geen alternatief kunnen vinden. Een bijna even grote groep geeft aan 'enigszins' een alternatief te hebben gevonden. Gesteld kan dus worden dat de helft van de ondervraagden geen of slechts een beperkt alternatief heeft gevonden.

Hierbij dient aangetekend te worden dat hierbij de 40 mensen van de bereikte potentiële respondenten (en dus niet van de ondervraagde respondenten) die een herindicatie hebben gekregen niet zijn meegenomen. In § 1.4 is dit toegelicht. Ook de 20 personen die de indicatie niet hebben gebruikt blijven hier buiten beschouwing. Dit betekent dat als je de doelgroep breder trekt dan alleen de ondervraagde respondenten, er wat meer mensen een 'alternatief' hebben gevonden. Een beperkte groep (15%) heeft anno 2012 grotendeels of geheel een alternatief voor de verloren begeleiding. De antwoorden in de categorie 'anders' gaven vooral aan op welke wijze men een alternatief had gevonden. Meer dan eens werd aangegeven dat men (weer) recht had op (andere) functies, al dan niet na een toegekend bezwaar tegen de herindicatie. De overige antwoorden waren zo divers dat ze niet geïnclassificeerd konden worden.

Aan degenen die hebben aangegeven inmiddels een alternatief te hebben, is gevraagd welk alternatief dat is. In figuur 3.2 is te zien welke antwoorden genoemd werden.

Bijna de helft van de respondenten doet nu meer een beroep op het eigen netwerk. Twee op de tien doet (ook) meer een beroep op andere professionele hulp. Eén op de tien heeft een nieuwe indicatie gekregen als gevolg van verergering van de beperking. De overige antwoordcategorieën die van tevoren waren vastgesteld, werden maar één- of tweemaal genoemd. Ze zijn daarom in de 'overig' categorie geplaatst. Het gaat dan om de volgende vijf opties: 'ik ben zelf de begeleiding of dagopvang gaan betalen', 'mijn begeleider bezoekt mij nog even vaak/dagopvang laat mij nog steeds meedoen zonder indicatie', 'door het maken van succesvol bezwaar tegen de maatregel en daarmee behoud/terugkrijgen van de indicatie begeleiding', 'door hulp van vrijwilligers' en 'door gebruik collectief welzijnsaanbod'.

Figuur 3.2

Welke alternatief gevonden (in %)? N=49**3.4 Ondersteuning vanuit eigen netwerk***Ondersteuning toegenomen?*

Als er specifiek wordt gevraagd of men sinds de herindicatie meer gebruik heeft gemaakt van ondersteuning vanuit het eigen netwerk, geeft 30% aan dat dit het geval is. Onder eigen netwerk wordt verstaan partner, familie, vrienden en bekenden. Voor een ruime meerderheid geldt dus dat *niet* méér een beroep is gedaan op het eigen netwerk om de gevolgen van de herindicatie op te vangen. Tabel 3.2 laat ook de percentages voor de onderscheiden leeftijdsgroepen zien. Opgemerkt moet worden dat de verschillen niet significant zijn.

Tabel 3.2

Meer gebruik van eigen netwerk t.o.v. 2010? (in %)

	t/m 17 jr. (N=24)	18 t/m 64 jr. (N=27)	65 jr. e.o. (N=15)	Totaal (N=66)
ja	37	33	13	30
nee	63	67	87	70
totaal	100	100	100	100

Op zijn minst 63% maakt sinds de herindicatie niet méér gebruik van het eigen netwerk.

Van degenen die grotendeels of geheel een alternatief hebben gevonden voor de verloren begeleiding (zie § 3.3) maakt de helft méér gebruik van het eigen netwerk, de andere helft dus niet. Een dergelijke verdeling geldt ook voor de groep die 'enigszins' een alternatief heeft gevonden.

Van degenen die in zijn geheel geen alternatief heeft gevonden gebruikt slechts 11% het eigen netwerk intensiever na de herindicaties. Dit percentage is significant lager dan in de groepen die grotendeels, geheel of enigszins een alternatief hebben gevonden. Dit maakt opnieuw duidelijk dat bij het regelen van alternatieven het eigen netwerk een belangrijke rol speelt.

Hoe tot stand gekomen?

Aan de 20 respondenten die de afgelopen twee jaar méér ondersteuning vanuit hun eigen netwerk hebben gekregen, is de vraag voorgelegd hoe die toename tot stand is gekomen. In bijna de helft van de gevallen bood het eigen netwerk het aan ondanks dat er al veel vanuit partner, familie, vrienden enzovoort voor de respondent werd gedaan. Voor 20% gold dat het netwerk al veel deed maar dat wel

door de respondent zelf is gevraagd of men nog meer kon doen.

Waarom geen (extra) begeleiding?

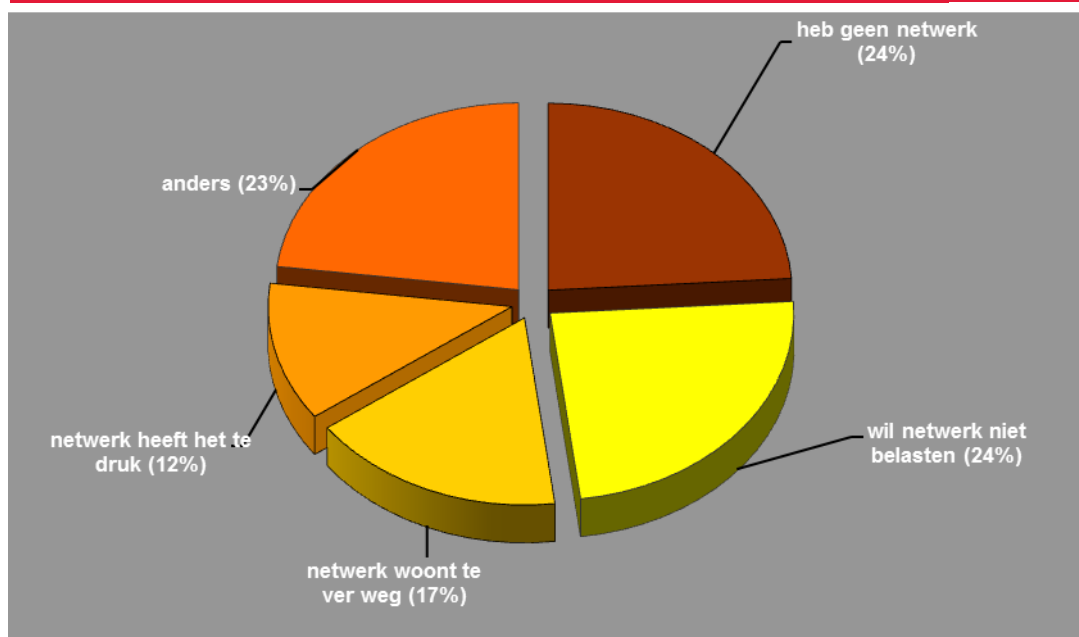
Aan de respondenten die sinds 2010 de begeleiding vanuit hun netwerk niet zagen toenemen, is gevraagd wat daarvoor de reden was.

Ongeveer een kwart van de ondervraagden zegt geen netwerk te hebben. Een even grote groep wil zijn of haar netwerk niet belasten. Hier wordt meer dan eens aan toegevoegd dat dit komt omdat het netwerk al veel deed of dat de ondersteuning hetzelfde is gebleven.

Verder worden de redenen 'netwerk woont te ver weg' en 'netwerk heeft het te druk' regelmatig genoemd. Tot slot geeft bijna een kwart een andere reden op. Alleen de reden dat 'hun netwerk niet goed begrijpt wat de ziekte of de beperking van de persoon in kwestie inhoudt' komt meerdere keren voor.

Figuur 3.3

Waarom geen (extra) begeleiding vanuit netwerk? (N=41)

3.5 Gebruik lokaal aanbod

In deze afsluitende paragraaf wordt duidelijk hoeveel geënquêteerden gebruik maken van het lokale aanbod van begeleiding, hulp of voorzieningen. Vervolgens wordt vermeld om wat voor soort aanbod het dan gaat.

Mate van gebruik

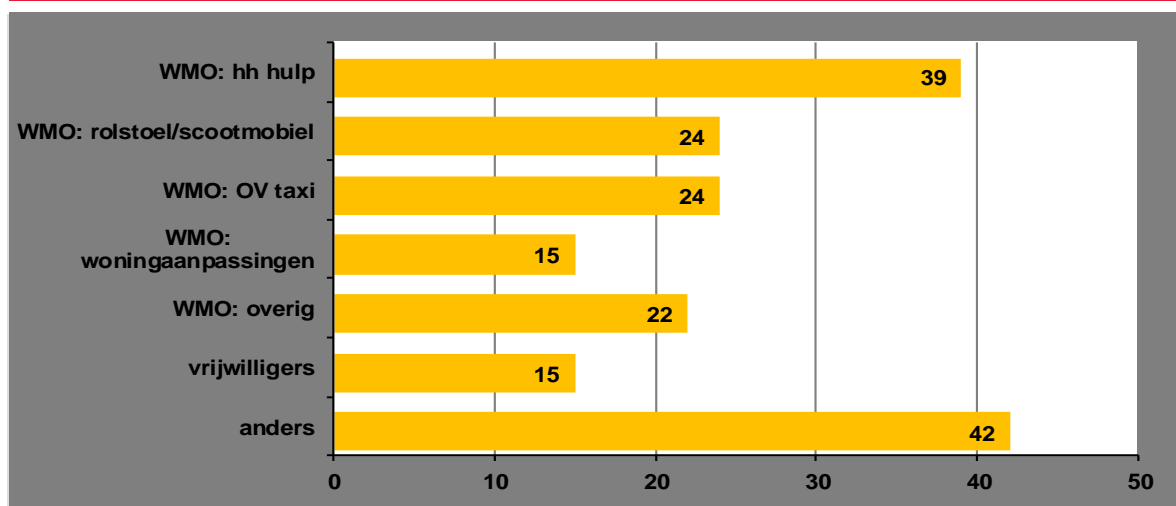
De helft van de ondervraagden maakt gebruik van het lokale aanbod van begeleiding, hulp of voorzieningen. Dit geldt zowel voor de mensen die jonger zijn dan 18 jaar als voor de mensen die die leeftijd al hebben bereikt. De 65-plussers hebben geen significant andere scores.

Soort aanbod

Van welke lokale begeleiding, hulp of voorziening wordt nu gebruik gemaakt? Ruim 30 personen konden hier één of meer opties aangeven (figuur 3.4).

Figuur 3.4

Gebruik van lokaal aanbod begeleiding, hulp, voorzieningen (in %) (N=33)

Lokale WMO-voorzieningen werden het meest genoemd, waarbij de huishoudelijke hulp met bijna 40% het hoogst scoorde. Daarnaast maakte een kwart (tevens) gebruik van een rolstoel of scootmobiel. Een even grote groep deed een beroep op de OV taxi. Opgemerkt moet worden dat deze WMO-voorzieningen mogelijk geen feitelijke alternatieven zijn voor de verloren begeleiding, maar voorzieningen waar men ook voor de herindicatie al gebruik van maakte.

Opvallend is dat welzijnsinstellingen als aanbieder van begeleiding nauwelijks werden genoemd.

In totaal 14 maal werd een ander antwoord genoemd, waarbij sprake was van een divers palet. Alleen het gebruik van speciale stoelen, het bedrijven van gehandicaptensport of het gebruik van een rollator werden meer dan éénmalig genoemd.

4. Mening lokaal zorgaanbod

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de mening over het lokaal zorgaanbod in beeld gebracht. Allereerst is aandacht voor de mening van de ondervraagden ten aanzien van de inzet van vrijwilligers bij de ondersteuning en ten aanzien van collectieve zorg. Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 duidelijk of men ervaart of er voldoende begeleidingsaanbod in Haarlem is.

4.2 Mening over inzet vrijwilligers en collectieve zorg

Mening over inzet vrijwilligers

De gemeente wil meer vrijwilligers inzetten om kwetsbare burgers te helpen. Aan de respondenten is gevraagd hoe zij hier persoonlijk tegenover staan. De meningen zijn hier duidelijk verdeeld. Twee op de tien respondenten lijkt het niets omdat het te weinig zekerheid zou bieden, of heeft negatieve ervaringen met vrijwilligers. Een bijna even groot percentage geeft zelf aan geen behoefte aan vrijwilligers te hebben. Ongeveer een kwart is van mening dat de inzet van vrijwilligers niet in hun situatie past. Dit komt dan omdat er sprake moet zijn van een vertrouwensband of dat er hulp op onverwachte tijden nodig is waardoor de inzet niet te plannen is.

Een kleine minderheid heeft wél behoefte aan een vrijwilliger of maakt al gebruik van deze vorm van ondersteuning. Er zijn geen opmerkelijke verschillen in scores tussen de leeftijdsgroepen.

Tabel 4.1

Mening inzet vrijwilligers voor ondersteuning (in %) N=64		
	aantal	%
Behoeft aan vrijwilliger	9	14
Lijkt me niets/geen goede ervaring	13	20
Past niet in mijn situatie: vertrouwensband	10	16
Past niet in mijn situatie: niet planbaar	5	8
Heb al een vrijwilliger	5	8
Heb er geen behoefte aan	12	19
Anders	10	16
Totaal	64	100

Mening over collectieve zorg

Aan de doelgroep wordt ook collectieve zorg aangeboden. Een voorbeeld hiervan is het doen van groepsactiviteiten. Aan de respondenten is gevraagd of dat iets voor hen is. Slechts 14% beantwoordde deze vraag bevestigend. De meningen zijn verdeeld als het gaat om de vraag of die groepsactiviteiten juist wel of niet met mensen uit dezelfde doelgroep moeten zijn.

Ruim 85% voelt niets voor collectieve zorg. De redenen zijn uiteenlopend (tabel 4.2). Het vaakst wordt gezegd dat er nu geen behoefte of prioriteit is of dat men gewoon gebruik maakt van reguliere ondersteuning en reguliere activiteiten (beide 20%).

Tabel 4.2

Redenen geen interesse collectieve zorg (in %)		N=56	
	Aantal	%	
Wil contact met mensen zonder beperking	7	13	
Vind de groep te groot	7	13	
Nu geen behoefte/prioriteit	11	20	
Doe al aan dagbesteding	2	4	
Gebruik reguliere ondersteuning/activiteiten	10	18	
Zit liever thuis	3	6	
Anders	16	29	
Totaal	56	100	

4.3 Voldoende aanbod en gevolgen

Voldoende aanbod?

Is er volgens de ondervraagden voor hen persoonlijk voldoende aanbod voor begeleiding in het Haarlemse? Uit tabel 4.3 komt naar voren dat gemiddeld iets meer dan de helft vindt dat dit onvoldoende is. Bij de 18 t/m 64-jarigen en vooral bij de jongeren ligt dit percentage hoger. Onder de 65-plussers is meer tevredenheid⁵. Tweederde van hen vindt dat er voor hen persoonlijk voldoende aanbod voor begeleiding is.

Tabel 4.3

Voldoende aanbod voor begeleiding? (in %)				
	t/m 17 jr. (N=24)	18 t/m 64 jr. (N=26)	65 jr. e.o. (N=15)	Totaal (N=68)
ja	37	42	67	46
nee	63	58	33	54
totaal	100	100	100	100

Er blijkt geen significant verband te zijn met de mate waarin men een alternatief heeft gevonden voor de verloren begeleiding. Met andere woorden: of men nu in zijn geheel een alternatief heeft gevonden, of slechts beperkt of niet, dit beïnvloedt niet de mening over het aanbod voor begeleiding.

⁵ Voor 90% is zeker dat de afwijkende scores van 65-plussers t.o.v. zij die jonger zijn, niet op toeval berusten.

MEE constateert dat er in Haarlem voldoende aanbod is maar dat dit nog niet altijd voldoende antwoord kan bieden op de vraag van deze mensen. Daarbij is het van belang dat er kritisch gekeken blijft worden naar overlap. Samenwerking kan dat mogelijk voorkomen.

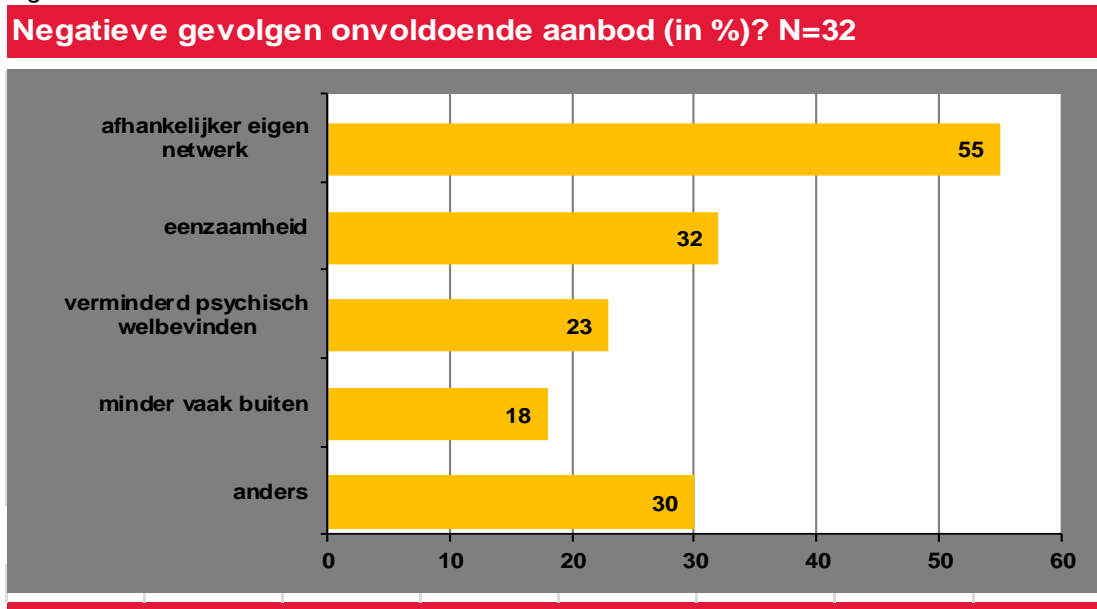
Negatieve gevolgen te weinig aanbod

Aan degenen die het aanbod als onvoldoende ervaren, is gevraagd wat daarvan de (eventuele) negatieve gevolgen zijn. Figuur 4.1 laat zien dat veruit het meest genoemd wordt een toenemende afhankelijkheid van het eigen netwerk. Ook eenzaamheid wordt regelmatig als negatief gevolg gezien: een derde van de respondenten brengt dit te berde. Daarbij wordt even vaak aan sociale eenzaamheid (weinig contact met mensen) als aan emotionele eenzaamheid gerefereerd (weinig betekenisvol contact). De top 3 wordt gecompleteerd door 'verminderd psychisch welbevinden'.

Uit § 4.2 bleek al dat een kleine minderheid van alle respondenten behoefte heeft aan een vrijwilliger. Bekeken is hier of degenen die eenzaamheid als negatief gevolg hebben aangemerkt, een grotere behoefte hebben aan een vrijwilliger. Dit blijkt niet het geval. Ook onder deze subgroep heeft een meerderheid geen behoefte. Echter, het gaat wel om een klein aantal respondenten dus er dient een slag om de arm te worden gehouden.

Bij degenen die een toenemende afhankelijkheid van het eigen netwerk als negatief gevolg zien, is wel duidelijk vaker dan gemiddeld behoefte aan een vrijwilliger. Een derde van hen geeft aan dat er behoefte is aan een vrijwilliger die 'één op één' komt helpen. Gemiddeld lag dit percentage op bijna 15%.

Figuur 4.1

5. Aanbodanalyse

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst bekeken in hoeverre de aanbieders van onderdelen van voormalige AWBZ-begeleiding verandering ervaren in de vraag naar begeleiding sinds de effectuering van de Pakketmaatregel. Daarna wordt in paragraaf 5.3 beschreven in hoeverre het aanbod aan begeleiding aansluit bij de vraag. Steeds zal onderscheid worden gemaakt naar individuele begeleiding en groepsbegeleiding.

De informatie is afkomstig van (telefonische) interviews⁶ die MEE heeft gehouden onder die aanbieders die (voor een deel) financieel gecompenseerd zijn door de gemeente Haarlem om de gevolgen van de Pakketmaatregel vorm te geven⁷. Verder is ook de ervaring van MEE in dit hoofdstuk verwerkt. Personen van de volgende organisaties zijn geïnterviewd:

- De Baan
- Blijfgroep
- BUUV
- Dock
- Haarlem Effect
- Humanitas
- Kontext
- Leger des Heils
- GGZ
- RIBW/KAM
- Roads
- Rode kruis
- SHDH
- STG
- VWC
- Zorgbalans

5.2 Verandering van de vraag

In hoeverre ervaren aanbieders verandering van de vraag naar begeleiding sinds de effectuering van de Pakketmaatregel? Om de eventuele verandering van de vraag in beeld te brengen, zijn de volgende vragen onderzocht:

- Zijn er veel cliënten die door de Pakketmaatregel naar de aanbieders toe zijn gekomen?
- Is er toename aan begeleidingsvragen, zo ja komt dit door de Pakketmaatregel?
- Bedienen de aanbieders nu (tevens) een nieuwe doelgroep?
- Kunnen de aanbieders voor een passend alternatief zorgen?

Deze vragen worden eerst beantwoord voor de individuele begeleiding en daarna voor de groepsbegeleiding (dagbesteding).

5.2.1 Individuele begeleiding

Toename van het aantal cliënten en/of begeleidingsvragen?

Organisaties geven evenals twee jaar geleden aan dat zij niet direct zien dat er meer aanmeldingen binnen komen specifiek als gevolg van de Pakketmaatregel. Sommige organisaties zien echter wel een toename van intensievere hulpvragen en vragen die meer uren/dagdelen begeleiding eisen. Zo wordt bij STG (Stichting Thuiszorg Gehandicapten Midden- en Zuid-Kennemerland) steeds

⁶ Zie bijlage II voor de lijst met geïnterviewde personen.

⁷ Nota 'Samenleven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers', 21 juli 2011. (Gemeente Haarlem, 2011)

vaker gevraagd of vrijwilligers verpleegkundige handelingen kunnen verrichten. Ook is hun ervaring dat steeds meer wordt gevraagd naar vrijwilligers voor kinderen met stoornissen in het autistisch spectrum. De BlijfGroep⁸ geeft aan dat er minder geïndiceerden zijn (waardoor ze minder AWBZ-gelden krijgen) maar zeker niet minder aanmeldingen. De indicaties zijn ook steeds meer voor korte duur en voor 'lagere' klassen, dit betekent dat men minder uur begeleiding per week krijgt. Men is wel van mening dat iedereen die ondersteuning nodig heeft, dit uiteindelijk krijgt.

Mate van invloed Pakketmaatregel?

Of deze vraagwijziging een gevolg is van de Pakketmaatregel, is niet geheel duidelijk. Dit heeft te maken met andere ontwikkelingen die samen vielen met de Pakketmaatregel zoals de invoering van de eigen bijdrage en de uitbreiding van het aanbod.

De uitbreiding van het aanbod is zeker mede het gevolg van de Pakketmaatregel, alleen is niet duidelijk of gebruikers zich melden vanwege het nieuwe aanbod of omdat zij geen toegang meer hebben tot een AWBZ-indicatie begeleiding. Zo was bijvoorbeeld het maatjesproject van GGZ in Geest vroeger alleen voor mensen die al contact met GGZ hadden, terwijl het nu voor iedereen met een 'psychisch belast verleden en heden' toegankelijk is. Dit maakt dat ze meer aanmeldingen krijgen, maar niet per se te herleiden naar gevolgen Pakketmaatregel.

In het algemeen kan worden geconstateerd dat organisaties de Pakketmaatregel al niet meer als ontwikkeling zien omdat er daarna 'al weer zoveel is gebeurd'. Bedoeld wordt hiermee diverse beleidsmaatregelen vanuit rijk en lokale overheid. Ze houden daarom de gevolgen ook niet als zodanig bij. De specifieke doelgroep 'Pakketmaatregelcliënten' is niet als zodanig herkenbaar.

Bedienen nieuwe doelgroep?

Of er echt sprake is van een nieuwe doelgroep als gevolg van de Pakketmaatregel is lastig te bepalen. Men weet zoals gezegd eigenlijk niet of de mensen die op het nieuwe aanbod afkomen, niet ook waren gekomen als de Pakketmaatregel niet was genomen. Wel is duidelijk dat er niet zozeer meer nieuwe aanmeldingen zijn als wel intensievere vragen.

Passend alternatief?

Door de Pakketmaatregel en andere ontwikkelingen in de afgelopen jaren is de noodzaak om hulp in de eigen omgeving van de cliënt te vragen, gegroeid. Een belangrijk alternatief voor de ondersteuning vanuit de 'begeleiding' op indicatie is om dit in je eigen netwerk te zoeken. Uit deze kwalitatieve studie komt echter naar voren dat niet iedereen een uitgebreid netwerk heeft, of dat dit is weggefallen. Ook komt het regelmatig voor dat het netwerk te ver weg woont of al dusdanig overbelast is dat er geen extra beroep op kan worden gedaan. Een beproefd instrument om meer inzicht te krijgen in het netwerk en hoe dit netwerk aan te kunnen spreken is de zogenaamde 'Eigen Krachtconferentie'⁹. De bedoeling hierbij is om eerst uit eigen kracht te putten, voordat buitenstaanders betrokken worden bij beslissingen in het eigen leven. De conferenties zelf worden uitgevoerd door de landelijke Eigen Kracht centrale. MEE Noord-West Holland heeft een motiverende rol in het interesseren van mensen in het benutten van een Eigen Kracht Conferentie. De ervaring is echter dat dit voor veel mensen van de doelgroep te hoog gegrepen is. Andere netwerkstrategieën zoals ecogrammen en kleinschalige toekomstplanningen en eigen leefplannen blijken makkelijker inzetbaar.

5.2.2 Groepsbegeleiding

De dagbesteding wordt gegeven door diverse organisaties die vaak een specifieke doelgroep bedienen. MEE heeft met diverse van deze organisaties gesproken. De welzijnsorganisaties DOCK en Haarlem Effect richten zich meer op een algemene doelgroep. De Baan, die zich richt op vrijetijdsbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking, was ook gesprekspartner voor MEE. Verder is gesproken met het Rode Kruis dat zich onder andere richt op ouderen en mensen met een chronische ziekte, met het RIBW/KAM (bieden o.a. ambulante begeleiding en activering) en met ROADS (één van de organisaties die dagbesteding en re-integratie bieden middels onder meer werk/leerplaatsen). Laatstgenoemde organisaties zijn er voor de mensen met psychosociale en

⁸ Biedt psychosociale begeleiding aan vrouwen, eventueel met kinderen, die slachtoffer zijn van huiselijk geweld en om veiligheidsredenen hun eigen huis hebben verlaten.

⁹ Nota 'Samenleven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers', 21 juli 2011. (Gemeente Haarlem, 2011)

psychiatrische problematiek.

Toename van het aantal cliënten en/of begeleidingsvragen?

Bij de welzijnsorganisaties was de toename van aantal nieuwe aanmeldingen beperkt. Bij De Baan komen meer mensen met een stoornis in het autistisch spectrum. Ook is er veel vraag van jongeren op het gebied van sociale contacten, weekendopvang en vakantieopvang. Andere organisaties doen nu meer dan voorheen een beroep op De Baan. Evenals bij de individuele begeleiding wordt echter ook hier aangegeven dat het niet zeker is of dit een gevolg is van specifiek de Pakketmaatregel. De ervaring van RIBW/KAM is dat er meer vragen van mensen met zwaardere problemen komen. Dit komt omdat het RIBW/KAM ook een taak heeft gekregen in de maatschappelijke opvang en dit zijn vaak mensen met zwaardere problemen. Deze mensen stromen ook door naar de projecten en het zijn vaak mensen zonder diagnose omdat zij zelf niet gediagnosticeerd willen worden. Een deel van deze groep zou waarschijnlijk wel recht hebben op een indicatie. Ook het RIBW/KAM denkt dat er niet meer aanmeldingen zijn als gevolg van de Pakketmaatregel alswel door de uitbreiding van het aanbod. MEE is van mening dat de uitbreiding van het aanbod wel degelijk heeft te maken met de Pakketmaatregel, maar daarnaast ook met andere ontwikkelingen in de WMO of binnen het sociale domein.

Mate van invloed Pakketmaatregel?

Na de invoering van de Pakketmaatregel was het al snel duidelijk dat er een belangrijke rol zou zijn voor welzijnsorganisaties. Hun aanbod zou een alternatief moeten zijn op het gebied van participatie (WMO-taak). Daar was samenwerking voor nodig. In 2009/2010 was dat nog een stap te ver. Nu, twee jaar later, ontstaan er initiatieven voor samenwerking. Een voorbeeld hiervan zijn de wijkproeverijen. Via de wijkproeverijen krijgen mensen een indruk van de (welzijns)activiteiten die in hun wijk worden georganiseerd. Het is een initiatief van Kontext, een organisatie voor welzijn en maatschappelijke dienstverlening, en MEE. Doel was het aanbod meer zichtbaar te maken. Dit bleek nodig omdat de diverse groepen voor begeleiding niet vol zitten, terwijl er wel veel mensen uit de doelgroep hun dagbesteding zijn kwijtgeraakt als gevolg van de Pakketmaatregel. De doelgroep die hier wordt aangesproken zijn de ouderen die of hun indicatie voor bijvoorbeeld dagbesteding zijn verloren, of thuis zitten met o.a. eenzaamheidsproblematiek, gebrek aan uitdaging of gebrek aan sociale contacten.

Naast toenemende samenwerking ervaart MEE dat de aanbieders nu meer vraaggericht werken. Men kijkt nog wel eerst naar wat naar wat personen met een ondersteuningsbehoefte zelf kunnen. 'Matcht' dit niet dan gaan ze bij andere organisaties te rade. Dit zou ook de wachtlijsten kunnen verkorten.

Bedienen nieuwe doelgroep?

Bij de welzijnsorganisaties DOCK en Haarlem Effect waren eerst zorgen dat door de Pakketmaatregel een nieuwe doelgroep zou ontstaan waar zij wellicht geen personeel of aanbod voor konden vinden. Echter, zoals gezegd viel het aantal nieuwe aanmeldingen mee. Het aanbod hoefde in eerste instantie niet aangepast te worden. Wel is duidelijk dat de verschillende organisaties bereid zijn dit te doen. Binnen het aanbod van welzijnsorganisaties zal meer en meer rekening moeten worden gehouden met mensen met psychosociale problemen. Deze mensen hebben namelijk geen toegang meer tot begeleiding binnen de AWBZ. Bij De Baan is men van mening dat er door organisaties van zorg en welzijn al niet meer over de gevolgen van de Pakketmaatregel wordt gesproken maar dat men zich nu richt op de transities in het sociale domein.

Passend alternatief?

De samenwerking tussen organisaties heeft geleid tot nieuwe initiatieven. Behalve de wijkproeverijen worden er nu ook uitgebreidere huiskamerarrangementen door de welzijnsorganisaties aangeboden. Eerst ontmoette de doelgroep elkaar onder het genot van een kop koffie, nu kan men ook warm blijven eten en aansluitend een activiteit doen. Op deze manier kan men op basis van individuele wensen een dagarrangement samenstellen. Door heel Haarlem zijn inmiddels meerdere huiskamerarrangementen en dagarrangementen ontstaan en uitgebreid. Zo is er ook de mogelijkheid om deel te nemen aan het aanbod van verschillende verzorgingshuizen. Het zou goed zijn als dit meer wordt gecommuniceerd omdat velen dit niet weten. De ervaring is dat er vraag blijft naar activiteiten, naar het ontmoeten van mensen en naar ontspanning.

Door aanbieders van Welzijn wordt ruchtbaarheid gegeven aan het aanbod via onder meer huis aan huisbladen en websites. Ook is men langs gegaan bij verschillende verzorgingshuizen en (huis)artsen. ROADS geeft aan dat er door de Pakketmaatregel een aantal deelnemers is afgevallen. Een deel van de deelnemers heeft ROADS kunnen behouden zonder indicatie omdat de gemeente Haarlem ook hen via de Pakketmaatregel-gelden ondersteunt. Een probleem is volgens ROADS o.a. de eigen bijdrage: veel mensen uit de doelgroep kunnen dat niet betalen. Dat heeft te maken met de schulden die ze hebben en niet zozeer met een te laag inkomen. Vooral voor degenen die psychiatrische grondslag hebben is dit een probleem. Degenen met psychosociale grondslag kunnen hun weg nog wel vinden bij welzijnsorganisaties.

5.3 Aansluiting vraag en aanbod

Om inzicht te krijgen in de aansluiting van vraag en aanbod zijn de volgende vragen onderzocht:

- Hoe geven de aanbieders vorm aan de gevolgen van de Pakketmaatregel?
- Is het aanbod aangepast, zo ja hoe en is dit goed genoeg voor de doelgroep?
- Waar 'bevinden' de gedupeerden van de Pakketmaatregel zich?

Opnieuw worden deze vragen eerst beantwoord voor de individuele begeleiding en daarna voor de groepsbegeleiding.

5.3.1 Individuele begeleiding

Wijze van vormgeven gevolgen Pakketmaatregel

Uit de vorige paragraaf is duidelijk geworden dat er niet zozeer meer aanvragen voor begeleiding zijn gekomen, maar dat de vraag wel 'intensiever' is. Hierdoor ontstaan o.a. meer initiatieven tot scholing voor vrijwilligers en het werven van 'zorgvrijwilligers'. De vrijwilligerscentrale is een samenwerking aangegaan met verschillende organisaties om dit te realiseren.

Tevens is al gemeld dat er meer wordt samengewerkt tussen de aanbieders onderling en dat hier nieuwe initiatieven uit voort zijn gekomen. Een goed voorbeeld hiervan is de Werktafel. Dit is een initiatief dat zowel een alternatief voor individuele begeleiding als voor groepsbegeleiding is. Het initiatief voor de Werktafel komt van Haarlem Effect en DOCK. Door het bijeen brengen van verschillende organisaties op het gebied van zorg, welzijn en vrijwilligerswerk worden vragen van personen met een ondersteuningsbehoefte op deze terreinen beantwoord. Er wordt meteen gezocht naar een oplossing of naar een partij die naar een oplossing gaat streven. Het experiment is gestart in Schalkwijk (De Ringvaart) en Haarlem Centrum (Binnensteeds). Een eerste voordeel is dat organisaties elkaar en elkaars aanbod leren kennen. Daarnaast worden samenwerkingsverbanden ontwikkeld.

Hier kan ter plekke een casus besproken worden en kunnen ter plekke afspraken worden gemaakt over wie de ondersteuning op zich neemt. Er ontstaat een gezamenlijk gevoel van verantwoordelijkheid voor de "hulpvrager. Tevens leren de verschillende organisaties elkaar en het aanbod beter kennen.

Aanpassing aanbod

De aanbieders van individuele begeleiding gaan steeds meer vraaggericht gaan werken. De betreffende organisaties geven zelf aan dat ze dit nu veel meer doen dan vóór de invoering van de Pakketmaatregel. Door een uitgebreide vraagverduidelijking bij de "hulpvrager kan men gericht op zoek gaan naar een antwoord op de vraag. In dit traject zal eerst gekeken moeten worden naar de persoonlijke situatie en het sociale netwerk van de vrager. Voor de resterende vragen of onderdelen zal samen met de cliënt gezocht worden naar oplossingen. Welzijnsorganisaties staan open voor de vraag die hen wordt gesteld en kijken naar mogelijkheden. Dit betreft dan zowel het bestaande aanbod als nieuw te ontwikkelen oplossingen.

Gedupeerden in beeld?

Zoals al gemeld is in de vorige paragraaf merken aanbieders op dat de specifieke doelgroep van de Pakketmaatregel niet meer als zodanig herkenbaar is.

De groep bestaat nog wel en de hulpvraag is er nog, maar valt niet meer onder de term en regeling zoals die van de Pakketmaatregel in 2009. Het gaat om kwetsbare Haarlemmers met ondersteuningsvragen op vaak meer levensgebieden.

5.3.2 Groepsbegeleiding

Wijze van vormgeven gevolgen Pakketmaatregel

Wat geldt voor de aanbieders van individuele begeleiding geldt ook voor die van groepsbegeleiding (dagbesteding). Gevolgen van de Pakketmaatregel zijn meer samenwerking en nieuwe initiatieven. ROADS geeft aan een verschuiving te zien van verwijzers die een eigen geldstroom meenemen: men krijgt nu regelmatig verwijzingen vanuit het UWV of de gehandicaptensector.

Aanpassing aanbod

Personen met een psychosociale grondslag zullen vaker een beroep doen op het aanbod van welzijnsorganisaties. Binnen deze organisaties zal er steeds meer ingespeeld moeten worden op deze groepen. DOCK heeft samenwerking gezocht met verschillende organisaties binnen de GGZ. Als pilot heeft men een wijkproeverij georganiseerd. Deze wijkproeverij is gericht op mensen die psychische en of psychosociale problemen hebben. Er kwamen hier nog niet zoveel mensen op af, maar het begin is er.

Er is ook een initiatief dat zowel een alternatief voor individuele begeleiding als voor groepsbegeleiding is, namelijk de Werktafel (al genoemd in § 5.3.1).

Belangrijk om te melden is ook dat er een leemte wordt geconstateerd op het gebied van langdurige individuele begeleiding als het gaat om een 'vinger aan de pols' te houden voor diegenen die geen of een beperkt netwerk hebben. Een vorm van onderhoudscontact zou gewenst zijn. Via onderhoudscontact worden processen bewaakt ter voorkoming van terugval. Dit maakt dat de cliënt een groter beroep doet op organisaties zoals bijvoorbeeld Loket Haarlem, MEE e.d. Deze organisaties zijn op dit moment niet toegerust om dit te kunnen doen. De invloed van beide partijen is vooralsnog gestoeld op kortdurend contact, het aanspreken van het sociaal netwerk, 'eigen kracht' en 'warm' doorverwijzen.

De ervaring van MEE is dat organisaties (nog) niet altijd goed in kunnen spelen op langdurige vraag naar vrijwilligers.

Gedupeerden in beeld?

Evenals de aanbieders van individuele begeleiding zeggen ook de aanbieders van groepsbegeleiding dat gedupeerden van de Pakketmaatregel niet meer als zodanig herkenbaar zijn.

6. Samenvattend overzicht

6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk biedt een samenvattend overzicht van de antwoorden op de onderzoeksvragen zoals verwoord in hoofdstuk 1. Doel van het onderzoek was om de mensen waarvan de indicatie op AWBZ-begeleiding is verlopen in beeld te brengen. De gemeente is, onder dezelfde groep mensen als twee jaar geleden, opnieuw nagegaan wat de impact van de Pakketmaatregel is geweest, of men ruim twee jaar na dato al een passend alternatief heeft kunnen vinden en welke problemen men hierbij mogelijk is tegenkomen. In dit afsluitende hoofdstuk worden allereerst de onderzoeksvragen beantwoord die hebben geholpen om de situatie en het perspectief van de doelgroep in beeld te brengen. In § 6.3 wordt een samenvattend beeld geschetst van de situatie en het perspectief van de doelgroep twee jaar na de herindicaties. Het hoofdstuk sluit af met een aantal ideeën voor 'hoe nu verder'.

6.2 De onderzoeksvragen beantwoord

Samenvattend moest het onderzoek antwoord bieden op een vijftal vragen:

- 1) Welke behoefte aan ondersteuning bestaat er (nog) onder de doelgroep?
- 2) In hoeverre hebben de mensen reeds een passend alternatief gevonden?
- 3) Welke gevolgen heeft de Pakketmaatregel voor hen gehad?
- 4) In hoeverre ervaren aanbieders van (voorheen AWBZ-)begeleiding verandering in de vraag naar begeleiding sinds de effectuering van de Pakketmaatregel?
- 5) In hoeverre sluit het aanbod aan begeleiding aan bij de vraag (omvang en passend bij behoefte)?

De laatste twee onderzoeksvragen zijn deels beantwoord aan de hand van de kwalitatieve studie (aanbodanalyse) die door MEE is uitgevoerd. Voordat de onderzoeksvragen worden beantwoord, wordt eerst een kort beeld geschetst van de kenmerken van de 70 respondenten.

Beeld van de respondenten

Zoals in hoofdstuk 1 al werd aangegeven, betreffen de respondenten een specifieke, kwetsbare groep die onderdeel uitmaakt van een grotere groep kwetsbaren. Ook zijn het vooral de mensen die geen herindicatie hebben gekregen. Bijna 60% van de mensen die tijdens de enquêterondes zijn bereikt heeft niet aan het onderzoek deelgenomen. Binnen deze groep was in 40% van de gevallen 'ik heb een herindicatie gekregen' de weigerreden. Twee op de tien gaf aan de indicatie niet te hebben gebruikt. Ruim een derde (60 personen t.o.v. 174) van de bereikte potentiële respondenten deed dus niet aan het onderzoek mee omdat men weinig of geen problemen meer ervaart.

De 'harde' kenmerken van de ondervraagde respondenten zijn als volgt:

- leeftijd: bijna de helft is ouder dan 18 jaar maar jonger dan 64 jaar. Een derde is jonger dan 18 jaar. Twee op de tien is 65-plusser.
- geslacht: er deden bijna evenveel vrouwen als mannen mee.
- grondslag: Een derde kreeg destijds AWBZ-begeleiding vanwege een psychiatrische ziekte of aandoening, een kwart vanwege een verstandelijke beperking.
- ZiN of PGB: bijna 60% kreeg voor de herindicatie een persoonsgebonden budget.
- vermindering begeleiding: Na herindicatie in 2010 werd 70% getroffen door een vermindering.

ad 1) Welke behoefte aan ondersteuning bestaat er (nog) onder de doelgroep?

Bijna de helft van de respondenten heeft aangegeven dat de behoefte aan begeleiding anno 2012 even groot is als voor de herindicatie in 2010. Echter, ruim een kwart laat weten dat die behoefte gegroeid is. Dit beeld is van toepassing op alle leeftijdsklassen.

ad 2) In hoeverre hebben de mensen reeds een passend alternatief gevonden?

De helft van de ondervraagden heeft geen of slechts een beperkt alternatief gevonden voor de verloren begeleiding. Hierbij dient aangetekend te worden dat hierbij de 40 mensen van de bereikte potentiële respondenten (en dus niet van de ondervraagde respondenten) die een herindicatie hebben gekregen niet zijn meegenomen. Ook de 20 personen die de indicatie niet hebben gebruikt blijven hier buiten beschouwing. Dit betekent dat als je de doelgroep breder trekt dan alleen de ondervraagde respondenten, er wat meer mensen een 'alternatief' hebben gevonden.

Een beperkte groep (15%) heeft wel (grotendeels) een alternatief gevonden. Belangrijk om te vermelden is dat ruim één op de tien geen behoefte had aan een alternatief. Verder werd ook meer dan eens aangegeven dat men (weer) recht had op andere functies, al dan niet na een toegekend bezwaar tegen de herindicatie.

Welke alternatieven hebben mensen respondenten nu vooral gevonden? Bijna de helft doet nu meer een beroep op het eigen netwerk. Twee op de tien doet (ook) meer een beroep op andere professionele hulp. Eén op de tien kreeg een nieuwe indicatie.

ad 3) Welke gevolgen heeft de Pakketmaatregel voor hen gehad?

Wat zijn de gevolgen van de Pakketmaatregel voor de doelgroep? Voor een ruime meerderheid van 70% geldt dat niet méér een beroep is gedaan op het eigen netwerk om de gevolgen van de herindicatie op te vangen. Tussen de leeftijdsklassen zijn geen significante verschillen. Gevraagd naar de reden, zegt een kwart geen netwerk te hebben. Een even grote groep bracht naar voren dat men het netwerk niet wil belasten. Regelmatig werd hieraan toegevoegd dat dit komt omdat het netwerk al veel deed of dat de ondersteuning hetzelfde is gebleven.

ad 4) In hoeverre ervaren aanbieders van (voorheen AWBZ-)begeleiding verandering in de vraag naar begeleiding sinds de effectuering van de Pakketmaatregel?

Individuele begeleiding

Het algemene beeld is dat er bij de organisaties niet zozeer meer aanvragen voor begeleiding zijn gekomen, maar wel meer aanvragen voor intensieve hulp. Het is voor de organisaties onduidelijk of deze 'vraagwijziging' een gevolg is van de Pakketmaatregel of van andere ontwikkelingen zoals de invoering van de eigen bijdrage en de uitbreiding van het aanbod. De ervaring van Stichting MEE is overigens wel dat het toegenomen aanbod een gevolg is van de Pakketmaatregel. De gemeente Haarlem heeft organisaties ook subsidie verstrekt om dit aanbod te creëren. Indirect merken de organisaties dus wel de gevolgen van de Pakketmaatregel, alleen is de mate van impact voor hen niet als zodanig herkenbaar.

De organisaties zien de Pakketmaatregel ook niet (meer) als ontwikkeling en zien degenen die hun begeleidingsuren zijn verloren ook niet als specifieke doelgroep.

Een belangrijk alternatief voor de ondersteuning vanuit de begeleiding op indicatie, is ondersteuning vanuit het eigen netwerk. Uit de kwalitatieve studie komt echter naar voren dat lang niet iedereen een (bruikbaar) netwerk heeft of dat dit al overbelast is. Uit de enquête komt een soortgelijk beeld naar voren.

Groepsbegeleiding

Bij de welzijnsorganisaties was de toename van het aantal nieuwe aanmeldingen beperkt. Bij de organisaties die zich op een specifieke doelgroep richten, kwamen wel andere en zwaardere hulpvragen binnen, zoals van cliënten met een stoornis in het autistische spectrum.

Evenals bij de organisaties die individuele begeleiding aanbieden heerst ook bij de organisaties voor groepsbegeleiding onduidelijkheid of de vraagwijziging specifiek een gevolg is van de Pakketmaatregel. Zoals eerder aangegeven is MEE van mening dat de uitbreiding van het aanbod wel een gevolg is van de maatregel.

Anno 2012 zijn er initiatieven voor samenwerking ontstaan tussen de diverse aanbieders. Zo zijn daar de wijkproeverijen en uitgebreidere huiskamerarrangementen. Doel van de wijkproeverijen was om het 'welzijnsaanbod' meer zichtbaar te maken. Dit bleek nodig omdat de diverse groepen voor begeleiding niet vol zitten, terwijl er wel veel mensen uit de doelgroep hun dagbesteding zijn kwijtgeraakt als gevolg van de Pakketmaatregel.

ad 5) In hoeverre sluit het aanbod aan begeleiding aan bij de vraag?

Om te achterhalen in hoeverre het lokale aanbod van begeleiding, hulp of voorziening aansluit bij de vraag is het noodzakelijk te weten wat de mate van het gebruik is. Uit de enquête komt naar voren dat de helft van de respondenten gebruik maakt het van het lokale aanbod. Het gaat dan met name om WMO-voorzieningen, waarbij de voorziening 'huishoudelijke hulp' het meeste voorkomt.

Meer dan de helft van de ondervraagden vindt dat er in Haarlem voor hen persoonlijk onvoldoende aanbod aan begeleiding is. Vooral onder de jongeren is de ontevredenheid groot. Bij de 65-plussers is een ruime meerderheid juist wel tevreden.

Negatieve gevolgen van het beperkte aanbod zijn vooral het afhankelijker worden van het eigen netwerk (door meer dan 50% genoemd) en eenzaamheid. Laatstgenoemd gevolg werd door een derde (mede) naar voren gebracht.

MEE constateert in haar kwalitatieve studie dat er een leemte is op het gebied van langdurige individuele begeleiding als het gaat om een 'vinger aan de pols' te houden voor diegenen die geen of een beperkt netwerk hebben. Een vorm van onderhoudscontact zou gewenst zijn. Via onderhoudscontact worden processen bewaakt ter voorkoming van terugval.

De gemeente wil meer vrijwilligers inzetten om kwetsbare burgers zoals de benadeelden van de Pakketmaatregel te helpen. Een kleine minderheid heeft echter maar behoefte aan een vrijwilliger of maakt al gebruik van deze vorm van hulp.

Aan collectieve zorg, bijvoorbeeld in de vorm van groepsactiviteiten, bestaat bij de respondenten niet zoveel behoefte: 85% voelt hier niets voor, onder andere omdat men hier geen behoefte aan heeft of omdat men al aan reguliere activiteiten deel neemt.

Vanuit de kwalitatieve studie is het volgende naar voren gekomen wat betreft de individuele begeleiding. De vraag is intensiever geworden. Hierdoor ontstaan meer initiatieven tot scholing van vrijwilligers en het werven van 'zorgvrijwilligers'. De ervaring van de aanbieders is dat ze meer 'vraag gericht' werken dan voor de invoering van de Pakketmaatregel.

Op het terrein van de groepsbegeleiding is nu sprake van meer samenwerking tussen de organisaties en meer initiatieven, zoals ook bij de beantwoording van de vorige onderzoeksvraag naar voren is gekomen. Ook zullen personen met een psychosociale grondslag vaker een beroep doen op het aanbod van welzijnsorganisaties. Om hierop in te spelen heeft DOCK samenwerking gezocht met de GGZ. Als pilot is een wijkproeverij gehouden voor deze doelgroep. DOCK heeft daarnaast met Haarlem Effect het initiatief genomen tot een 'werktafel'. Hierbij worden vragen op het terrein van onder meer welzijn en zorg beantwoord door betrokken organisaties samen te brengen.

6.3 Situatie en perspectief anno 2012

Het onderzoek heeft geleid tot de volgende belangrijke bevindingen.

➤ **Er is nog steeds veel behoefte aan begeleiding bij de doelgroep.**

Bijna de helft van de respondenten heeft aangegeven dat de behoefte aan begeleiding anno 2012 even groot is als voor de herindicatie in 2010. Voor ruim een kwart is de behoefte zelfs gegroeid.

➤ **Een groot deel van de doelgroep heeft niet of beperkt een alternatief gevonden.**

De helft van de ondervraagden heeft geen of slechts een beperkt alternatief gevonden voor de verloren begeleiding. Als je de doelgroep breder trekt dan alleen de ondervraagde respondenten, hebben meer mensen een 'alternatief' gevonden, vooral doordat men een herindicatie heeft gekregen.

➤ **Het verlies aan begeleiding kan voor een groot deel niet worden opgevangen door het netwerk van de cliënt.**

Zeven op de tien respondenten doet niet méér een beroep op het eigen netwerk dan voorheen om de gevolgen van de herindicatie op te vangen. Gevraagd naar de reden, zegt een kwart geen netwerk te hebben. Een even grote groep bracht naar voren dat men het netwerk niet wil belasten. Dit komt onder meer omdat het netwerk al veel deed. Uit de kwalitatieve studie komt ook naar voren dat lang niet iedereen een (bruikbaar) netwerk heeft of dat dit al overbelast is.

- **Bij de aanbieders van begeleiding is de doelgroep niet als zodanig herkenbaar.**
De organisaties zien de Pakketmaatregel niet (meer) als ontwikkeling en zien degenen die hun begeleidingsuren zijn verloren ook niet als specifieke doelgroep.
- **Er zijn zwaardere hulpvragen sinds de herindicaties.**
Het algemene beeld is dat er bij de aanbieders niet zozeer meer aanvragen voor begeleiding zijn gekomen, maar wel meer aanvragen voor intensieve hulp. Bij de organisaties die zich op een specifieke doelgroep richten, kwamen ook zwaardere hulpvragen binnen, zoals van cliënten met een stoornis in het autistische spectrum. Hierdoor ontstaan meer initiatieven tot scholing van vrijwilligers en het werven van 'zorgvrijwilligers'.
- **Er wordt meer samengewerkt tussen de aanbieders.**
Anno 2012 zijn er initiatieven voor samenwerking ontstaan tussen de diverse aanbieders. Zo zijn daar de wijkproeverijen en uitgebreidere huiskamerarrangementen.
- **Aanbieders geven aan meer vraaggericht te werken.**
De ervaring van de aanbieders zelf en van MEE is dat de aanbieders meer 'vraaggericht' werken dan voor de invoering van de Pakketmaatregel.
- **Welzijnsorganisaties zullen meer hulpvragen krijgen vanuit psychiatrische hoek.**
Personen met een psychiatrische grondslag zullen vaker een beroep doen op het aanbod van welzijnsorganisaties. Om hierop in te spelen heeft DOCK samenwerking gezocht met de GGZ. Als pilot is een wijkproeverij gehouden. DOCK heeft daarnaast met Haarlem Effect het initiatief genomen tot een 'Werktafel'.
- **Het gebruik van het lokale aanbod is nog niet optimaal.**
De helft van de respondenten maakt gebruik van het van het lokale aanbod. Het gaat dan met name om WMO-voorzieningen. Dit is opvallend, omdat dit feitelijk geen alternatieven voor begeleiding zijn. Vooral jongeren zijn ontevreden over het aanbod. Bij de 65-plussers is er het signaal dat men juist veelal wel tevreden is over het lokale aanbod van begeleiding, hulp of voorziening. Opvallend is dat welzijnsinstellingen als aanbieder van begeleiding nauwelijks werden genoemd. De wijkproeverijen moeten zorgen voor meer bekendheid van het welzijnsaanbod.
- **De langdurige individuele begeleiding zit in de knel.**
MEE constateert in haar kwalitatieve studie dat er een leemte is op het gebied van langdurige individuele begeleiding. Een vorm van onderhoudscontact zou gewenst zijn voor diegenen die geen of een beperkt netwerk hebben.
- **Er is weinig behoefte aan groepsbegeleiding en vrijwilligers.**
Een kleine minderheid van de respondenten heeft behoefte aan een vrijwilliger of maakt al gebruik van deze vorm van hulp. Ook komt uit de enquête naar voren dat aan collectieve zorg, bijvoorbeeld in de vorm van groepsactiviteiten, bij de respondenten niet zoveel behoefte bestaat.

Samenvattend kan worden geconstateerd dat de 'doelgroep Pakketmaatregel' niet (meer) als zodanig herkenbaar is. Beter is om in ogenschouw te nemen dat er een ruimere groep 'kwetsbare' Haarlemmers is die behoefte zal hebben aan vormen van begeleiding zoals voorheen vanuit de AWBZ werd vergoed. Bij de in dit onderzoek bevraagde mensen blijkt er nog veel behoefte te zijn aan begeleiding. De impact van de Pakketmaatregel is voor veel mensen groot geweest aangezien de helft van de ondervraagde respondenten (dit zijn vooral degenen die hun indicatie 'definitief' verloren zijn) geen goed alternatief voor begeleiding heeft gevonden. Problemen waar men op stuit zijn o.a. een te beperkt of overbelast netwerk en ontevredenheid of onbekendheid met het aanbod aan alternatieve begeleiding. De respondenten zien weinig in het meer inzetten van vrijwilligers om aan hun vraag tegemoet te komen. Aan de aanbodkant zijn de afgelopen twee jaar initiatieven ontstaan voor onderlinge samenwerking, onder meer om aan de intensievere en specifiekere hulpvragen tegemoet te komen.

6.4 Hoe nu verder

De waarde van het onderzoek

De waarde van dit onderzoek is enerzijds gelegen in de signalen die vanuit de doelgroep 'gedupeerden Pakketmaatregel' zijn gekomen. Gesproken wordt over 'signalen' omdat het aantal van 70 respondenten onvoldoende is om een representatief beeld te schetsen van de mening van de doelgroep. Ook zijn de respondenten vooral degenen die geen alternatief hebben gevonden voor de verloren begeleiding. Wel kan voor deze doelgroep een indicatief beeld worden geschetst. Tevens kunnen de signalen bij de beleidsvorming en praktische oplossingen in het veld worden meegenomen.

Anderzijds is de waarde van dit onderzoek dat door het samenvatten van de ervaringen van de aanbieders en van MEE, richtlijnen zichtbaar worden die gebruikt kunnen worden bij het (nog) beter afstemmen van het aanbod op de vraag van kwetsbare Haarlemmers.

De onderzoeksresultaten kunnen ook worden betrokken bij het decentralisatieproces van AWBZ-onderdelen.

Loslaten term 'gedupeerden Pakketmaatregel'

In de vorige alinea wordt expres gesproken over 'kwetsbare Haarlemmers' en niet langer over 'gedupeerden Pakketmaatregel'. Uit het onderzoek is ondubbelzinnig naar voren gekomen dat deze groep niet meer als zodanig herkenbaar en herleidbaar is. Bovendien is er een grotere groep kwetsbaren die afhankelijk is van de ontwikkelingen in een breed en dynamisch veld als het 'sociale domein'. Een aanbeveling vanuit dit onderzoek is om 'gedupeerden Pakketmaatregel' als doelgroep los te laten, en de te monitoren doelgroep te verbreden naar alle 'kwetsbare' Haarlemmers.

Participatiemonitor

Het monitoren van het aantal en de kenmerken van kwetsbare Haarlemmers kan gaan gebeuren via de in ontwikkeling zijnde Participatiemonitor. Deze Participatiemonitor, die ook wel Armoedemonitor wordt genoemd, wordt ontwikkeld binnen het gemeentelijk programma 'Sociaal Domein'. Doel is de doelgroepen die na de te verwachten transitie op het gebied van werk, inkomen en zorg ontstaan, in beeld te brengen en te monitoren. Vanuit de Haarlemse gemeenteraad is ook gevraagd om een dergelijke monitor, getuige een motie bij de Kadernota 2012¹⁰. Hierin wordt onder meer aan het College van B&W gevraagd 'over de hierboven genoemde doelgroepen (minima, waaronder ook werknemers en zzp-ers) jaarlijks aan de raad te rapporteren in een armoedemonitor. Uitgangspunt van de monitor is dat verschillende doelgroepen op huishoudniveau in kaart worden gebracht zodat ook stapelingseffecten die na de transitie ontstaan inzichtelijk gemaakt kunnen worden. Het zicht op deze effecten kan leiden tot beleidsaanpassingen om maatschappelijk negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

In de monitor worden gegevens over het gebruik van de onder meer WMO-regelingen, armoederegelingen en schooluitval gekoppeld aan gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie (GBA). Streven is om op korte termijn ook de gegevens over het gebruik van AWBZ-regelingen op huishoudensniveau in de monitor op te nemen. Het Zorgkantoor levert de data daarvoor. OenS Haarlem beheert de monitor. Het is de bedoeling dat eind 2012 een eerste beeld geschetst kan worden.

Oplossingen op korte termijn

Om op korte termijn oplossingen te creëren voor die mensen die geen (afdoende) alternatief hebben gevonden voor de verloren begeleiding of ontevreden zijn over het lokale aanbod aan begeleiding, wordt bekeken of het mogelijk is die mensen te benaderen. Er zou dan begonnen kunnen worden in Schalkwijk, omdat daar aangesloten kan worden bij de pilot met wijkcoaches. De wijkcoach zou aanwezig kunnen zijn bij een gesprek waarin bekeken kan worden hoe in de behoefte van de respondenten die aangeven dat ze onvoldoende ondersteund worden, kan worden voorzien.

¹⁰ Motie 13 d.d. 5 juli 2012.

Bijlagen

I Vragenlijst

II Lijst geïnterviewde personen

Bijlage I Vragenlijst onderzoek AWBZ Uitval-2

Kader:

- Onderzoek onder Haarlemmers die anno 2010 begeleiding (individueel/groep) hebben verloren (geheel/gedeeltelijk) als gevolg van herindicatie door het CIZ (pakketmaatregel)
- Telefonische benadering door Stichting MEE Noord-West Holland (Debbie Kremer), na schriftelijke aankondiging per brief

Instructie:

- Gebruik invoerbestand Excel van OenS om antwoorden te verwerken
- Rode tekst is extra aanwijzing voor enquêteur (Debbie)

Introductie:

- Verwijs naar aankondigingsbrief vanuit gemeente Haarlem
- Stukje algemene info. zoals naam, adres e.d.
- Herhaling van vorig onderzoek, destijds parallel aan herindicatie CIZ in 2010
- Algemene inleiding m.b.t. doel van het onderzoek etc.

Benadering

A. Respondent bereikt?

- 1) Ja
- 2) Nee
- 3) Nee, want geen telefoonnummer kunnen achterhalen

B. Deelname/respons aan onderzoek?

- 1) Ja
- 2) Nee *ga verder naar vraag 1*

C. Reden weigering/non-respons?

- 1) Overleden
- 2) Niet in staat tot antwoorden
- 3) Geen tijd
- 4) Indicatie nooit gebruikt
- 5) Herindicatie gekregen
- 6) Anders, namelijk:

Deel I: Situatie voor de herindicatie in 2010

1. Op basis van welke grondslag had u destijds een indicatie Begeleiding AWBZ? (*één antwoord: dominante grondslag*)

- 1) Somatische ziekte/aandoening (SOM)
- 2) Psychiatrische ziekte/aandoening (PSY)
- 3) Lichamelijke beperking (LG)
- 4) Verstandelijke beperking (VG)
- 5) Zintuiglijke handicap (ZG)
- 6) Psychosociaal probleem (PS, per 1 januari 2009 vervallen)

- 7) Weet niet
2. **Had u destijds begeleiding in Natura of een Persoonsgebonden budget (PGB)?**

- 1) Natura
- 2) PGB
- 3) Weet niet/onbekend

3. **Kreeg u destijds individuele begeleiding of begeleiding in groepsverband?**
(zie ook bestand, met daarbij ook aantal uren volgens CIZ)

- 1) Alleen individueel *sla vraag 7, 8 en 9 over*
- 2) Alleen groep *ga verder naar vraag 7*
- 3) Individueel en groep
- 4) Weet niet

Individuele begeleiding

4. **Waaruit bestond de individuele begeleiding die u destijds kreeg?**
(meerdere antwoorden mogelijk)

- 1) Hulp bij administratie / financiën
- 2) Bieden van dag/ week structuur
- 3) Een op een activiteiten
- 4) Bezoek artsen e.d.
- 5) Anders, namelijk:

5. **Maakte u destijds doorgaans gebruik van alle individuele begeleidingsuren waarvoor u was geïndiceerd?**

- 1) Ja, ik maakte gebruik van (vrijwel) alle begeleidingsuren >>> *ga verder naar vraag 7 (groep) of 10*
- 2) Nee, ik maakte geen gebruik van alle begeleidingsuren
- 3) Weet niet >>> *ga verder naar vraag 7 (groep) of 10*

6. **Waarom maakte u destijds geen gebruik van alle geïndiceerde individuele begeleidingsuren?**

- 1) Het ging soms beter met mij en soms minder goed; de begeleiding werd daarop aangepast
- 2) Mijn situatie was verbeterd en ik had minder behoefte aan begeleiding
- 3) Geen idee; dat bepaalde mijn zorgverlener voor mij
- 4) Ik wilde zelf liever minder professionele begeleiding, want.....
- 5) Anders, namelijk:

Groepsbegeleiding:

7. **Waaruit bestond de groeps- begeleiding die u destijds kreeg?**
(meerdere antwoorden mogelijk)

- 1) Spelletjes in groepsverband
- 2) Creatieve activiteiten
- 3) Cursus
- 4) Koken
- 5) Anders, namelijk:

8. **Maakte u destijds doorgaans gebruik van alle groepsbegeleidings- dagdelen waarvoor u was geïndiceerd?**

- 1) Ja, ik maakte gebruik van (vrijwel) alle dagdelen >>> *ga verder naar vraag 10*
- 2) Nee, ik maakte geen gebruik van alle dagdelen
- 3) Weet niet >>> *ga verder naar vraag 10*

9. **Waarom maakte u destijds geen gebruik van alle geïndiceerd groepsbegeleidings dagdelen?**

- 1) Iemand anders had het voor mij aangevraagd, ik had er zelf geen behoefte aan
- 2) Het aanbod van de dagbesteding voldeed niet aan mijn wensen/eisen
- 3) Het kostte met te veel energie om naar toe te gaan
- 4) Anders, namelijk.....

10. **Mijn recht op begeleiding is na de herindicatie in 2010:**

- 1) Verminderd met:
 - a) uren individuele begeleiding
 - b) dagdelen groepsbegeleiding
- 2) Geheel gestopt
- 3) Weet niet/onbekend

Deel II: Huidige situatie <u>na</u> de herindicatie in 2010
--

11. **In hoeverre is uw huidige behoefte aan begeleiding anders dan in 2010 (jaar van herindicatie)?**

- 1) Behoefte is groter geworden
- 2) Behoefte is (ongeveer) even groot
- 3) Behoefte is kleiner geworden
- 4) Weet niet
- 5) Anders, namelijk:

12. **In hoeverre heeft u een alternatief kunnen vinden voor de door u verloren begeleiding vanuit de AWBZ in 2010?**

- 1) Geheel niet >>> *ga verder naar vraag 14*
- 2) Enigszins
- 3) Grotendeels
- 4) Geheel
- 5) Ik had geen behoefte aan een alternatief (bijv. vanwege verbeterde gezondheid)
- 6) Weet niet
- 7) Anders, namelijk:

13. Welk (beperkte) alternatief heeft u gevonden voor de verloren begeleiding vanuit de AWBZ?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- 1) Ik ben zelf de begeleiding of dagopvang gaan betalen
- 2) Mijn begeleider bezoekt mij nog even vaak/ dagopvang laat mijn nog steeds meedoen zonder indicatie
- 3) Door toenemend beroep andere professionele hulp (AWBZ: verzorging, Zvw: GGZ, etc)
- 4) Door een toenemend beroep op het eigen netwerk
- 5) Door het verkrijgen van een nieuwe indicatie door verergering beperking
- 6) Door het maken van succesvol bezwaar tegen de maatregel en daarmee behoud/terugkrijgen van de indicatie begeleiding
- 7) Door hulp van vrijwilligers
- 8) Door gebruik collectief welzijnsaanbod
- 9) Anders, namelijk:

14. Heeft u sinds 2010 (jaar van herindicatie) meer gebruik gemaakt van ondersteuning vanuit uw 'eigen netwerk' (partner, familie, vrienden, bekenden)?

- 1) Ja
- 2) Nee >>> *ga verder naar vraag 16*
- 3) Weet niet >>> *ga verder naar vraag 16*

15. Hoe is de toename van ondersteuning vanuit uw 'eigen netwerk' tot stand gekomen?

- 1) Mijn netwerk bood het aan, ze deden al best veel voor mij
 - 2) Mijn netwerk bood het aan, dat is voor het eerst
 - 3) Ik heb mijn netwerk zelf gevraagd, ze deden al best veel voor mij
 - 4) Ik heb mijn netwerk zelf gevraagd, dat is voor het eerst
 - 5) Anders, namelijk:
- >>> *ga verder naar vraag 17*

16. Waarom krijgt u geen (extra) begeleiding vanuit uw eigen netwerk?

- 1) Ik heb geen netwerk
- 2) Mijn netwerk woont te ver weg
- 3) Mijn netwerk heeft het te druk
- 4) Mijn netwerk begrijpt niet goed wat mijn ziekte / beperking inhoudt
- 5) Ik wil mijn netwerk niet met mijn zorgvraag belasten
- 6) Ik wil niet dat mijn netwerk zich te veel met mijn leven bemoeit
- 7) Anders, namelijk:

17. Maakt u gebruik van een lokaal aanbod van begeleiding/hulp/voorzieningen/instanties?
(geef zo nodig voorbeelden)

- 1) Ja
- 2) Nee >>> *ga verder naar vraag 19*
- 3) Weet niet >> *ga verder naar vraag 19*

18. Van welke lokale begeleiding/hulp/voorzieningen/instanties maakt u momenteel gebruik?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- 1) Een lokale WMO voorziening, namelijk:
 - a. Rolstoel
 - b. Scootmobiel
 - c. OV taxi
 - d. Huishoudelijke hulp
 - e. Aanpassingen in de woning
 - f. Individuele begeleidingsvraag als er geen voorliggende voorziening voorhanden is
 - g. Anders, namelijk:
- 2) Welzijnsinstelling (buurthuizen, wijkcentra)
- 3) Mantelzorg (Tandem)
- 4) Vrijwilligers
- 5) Loket Haarlem
- 6) Kontext
- 7) Anders, namelijk:

Deel III: Mening over lokaal zorgaanbod
--

19. De gemeente wil meer vrijwilligers inzetten om kwetsbare burgers te helpen. Hoe staat u hier persoonlijk tegenover?

- 1) Ik wil graag dat een vrijwilliger mij 1 op 1 komt helpen, alleen weet ik niet hoe ik die moet vinden
- 2) Dat lijkt mij niets, een vrijwilliger biedt geen zekerheid
- 3) Dat past niet in mijn situatie, mijn beperking/ ziekte maakt dat ik een vertrouwensband met iemand moet hebben
- 4) Dat past niet in mijn situatie, mijn beperking/ ziekte maakt dat ik hulp op onverwachte tijden moet hebben, is niet van te voren af te spreken
- 5) Anders, namelijk:

20. Er wordt ook 'collectieve zorg' aangeboden, bijvoorbeeld groepsactiviteiten. Is dat iets voor u?

- 1) Ja, maar wel met mensen uit dezelfde doelgroep
- 2) Ja, maar niet met mensen uit dezelfde doelgroep
- 3) Nee, ik wil juist contact met mensen zonder een beperking
- 4) Nee, ik vind een groep te druk
- 5) Nee, anders, namelijk:

21. Is er voor u persoonlijk voldoende aanbod voor begeleiding in Haarlem?

- 1) Ja >>> ga verder naar vraag 23
- 2) Nee

22. Wat zijn hiervan eventuele negatieve gevolgen?

- 1) Eenzaamheid
 - a) Sociale eenzaamheid= weinig contact met mensen (alleen zijn)
 - b) Emotionele eenzaamheid= wel contact met mensen, maar weinig betekenisvol (alleen voelen)
- 2) Minder vaak buiten komen
- 3) Afhankelijker zijn van eigen netwerk
- 4) Verminderd psychisch welbevinden
- 5) Achterstand administratie
- 6) Kom afspraken niet na omdat ik de brieven niet goed kan lezen
- 7) Geen negatieve gevolgen
- 8) Anders, namelijk:

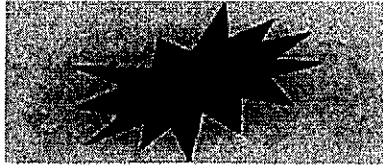
23. Zou u willen meewerken aan een onderzoek vanuit de Universiteit van Amsterdam m.b.t. dit onderwerp? Er zal dan iemand bij u thuis komen om persoonlijk met u te praten. Vindt u het goed als wij uw telefoonnummer doorgeven, zodat diegene telefonisch contact met u kan opnemen? Zij kan u meer vertellen over dat onderzoek

- 1) Ja, mijn telefoonnummer is:
 - a) 023 -
- 2) Nee

Hartelijk dank voor uw deelname!

Bijlage II Lijst geïnterviewde personen

- De Baan : B. Berkhout, directeur
- Blijfgroep : L. Meijer, afdeling AWBZ
- BUUV : M. Hoefman, BUUV bemiddelaar
- Dock: S. van der Meer, projectleider coaching en training
- Haarlem Effect : W. Warmerdam, coördinator Binnensteeds
- Humanitas : P. van der Spek, coördinator thuisadministratie en M. Schouten, coördinator thuisadministratie
- Kontext : A. van der Zande, coördinator Loket Haarlem en A. Meesters, coördinator Loket Haarlem
- Leger des Heils: N. Hillige, intake functionaris en E. van der Meer, afdeling manager Extramuraal
- Maatjesproject, GGZ : M. Berkenbosch, coördinator
- RIBW/KAM : B. Rooyers, programma coördinator Herstel en R. Collin, manager BZW en maatschappelijke opvang
- Roads : C. van der Kleyn, intaker
- Rode kruis : I. Garthoff, directeur Haarlem e.o. en S. van Bakel, coördinator Sociale Hulp
- SHDH : N. Idema, cliëntadviseur
- STG : E. Groenheide, coördinator vrijwilligershulp
- VWC : C. Rabbers, projectcoördinator
- Zorgbalans : D. Klijzing, zorgcoördinator team thuisbegeleiding

Motie

Niet zomaar kwetsbaar

De gemeenteraad van Haarlem in vergadering bijeen op 21 juli 2011

Gehoord de discussie in de Commissie Samenleving d.d. 7 juli 2011 over de nota 'Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers'

Constaterende dat:

- Na herindicatie minimaal 38% van de mensen met een indicatie hun begeleiding geheel of gedeeltelijk verloren heeft,
- Er daarnaast een grote groep mensen bestaat waarvan de indicatie verlopen is en het van deze groep niet bekend is of zij opnieuw een indicatie hebben aangevraagd en wat eventueel het resultaat hiervan is,

Overwegende dat:

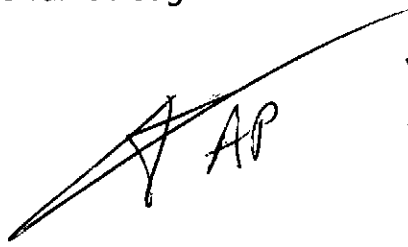
- De druk op de psycho-sociale ondersteuning van ontregelde huishoudens de komende jaren naar verwachting zal stijgen,
- Als gevolg van de economische crisis en de landelijke bezuinigingsmaatregelen meer mensen te maken zullen krijgen met armoede en de afkalving van hun sociale netwerken,

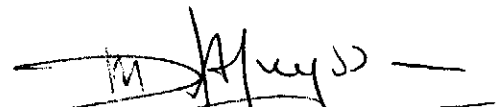
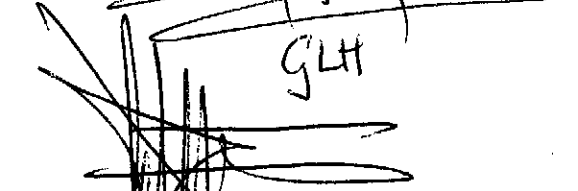

Draagt het College op:

- Om mensen waarvan de indicatie verlopen is in beeld te brengen,
- Om met een evaluatie naar de Commissie Samenleving te komen en de resultaten daarvan te betrekken bij de decentralisatie van de AWBZ,

En gaat over tot de orde van de dag.

M. AYNAN (PvdA)

AP

M. Aynan

GLH

SP